

לקוטי תורה • פרשת נשא • מאמר 2

ביאור ע"פ נשא

ביאור [הפסוק] "שאו"

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/nasso/2](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/nasso/2)

1 ביאור ע"פ נשא

ביאור על [הפסוק] "שאו את ראש" (נשא).

2 הנה כתיב מקדש אדני כוננו ידיך. ופי' הרמ"ז [הרב משה זכות] פ' פנחס דרכ"א דהיינו ג' ידות יד הגדולה

יד החזקה יד הרמה

והנה כתוב: "מקדש ה' כוננו ידיך". והרמ"ז מפרש בפרשת פינחס, דף רכ"א, שהכוונה לשלוש ידיים: היד הגדולה, היד החזקה והיד הרמה,

שהם המכוננים את המקדש ומשכן שיוכל להיות ירידת והמשכת אור א"ס ב"ה מאצילות לבי"ע שזהו ענין המשכן ומקדש כמ"ש בס"ש [בספר של בינונים] פ' נ"ג.

שהן המעמידות את המקדש ואת המשכן, כדי שתוכל להיות ירידה והמשכה של אור אין סוף ברוך הוא מאצילות לבריאה, יצירה ועשיה; שזהו ענינם של המשכן והמקדש, כמבואר בספר של בינונים (תניא), פרק נ"ג.

3 והרי באמת אין ערוך ביניהם שישכון אור א"ס בבי"ע שהם בעלי גבול ומחודשים יש מאין וכמ"כ [וכמו

כן] בכדי שיהי' [שיהיה] התגלות מהמאציל ב"ה באצילות שהרי האצ"י ג"כ אין ערוך כלל לגבי המאציל א"ס ב"ה

ובכל זאת, באמת אין כל יחס ביניהם: אור אין סוף אינו יכול לשכון בבריאה, ביצירה ובעשיה, שהן מוגבלות ונבראו יש מאין. וכך גם לגבי גילוי מן המאציל, ברוך הוא, באצילות; הרי גם אצילות אינה בערך כלל למאציל, אין סוף, ברוך הוא;

הנה כ"ז [כל זה] כוננו ידיך, ועיין מ"ש מזה ע"פ עיני כל אליך ישברו כו' פותח את ידיך

כל זה הוא "כוננו ידיך". ועיינו במה שנכתב על כך בעניין [הפסוק] "עיני כל אליך ישברו" וגו', "פותח את ידיך":

דהיינו שצריך לעשות כלי בנפש שיוכל לקבל גילוי אור א"ס, ועמ"ש מזה ג"כ בת"א [בתורה אור] פ' משפטים בד"ה לא תהיה משכלה ועקרה בענין כוס ישועות כו' (ועיין מזה בעמ"מ [בעמק המלך] ש"ו [שער ו'] ס"פ ס"ו ושער י"ד פרק פ"ה).

כלומר, צריך ליצור כלי בנפש שיוכל לקבל את גילוי אור אין סוף. ועיינו במה שנכתב על כך גם בתורה אור, פרשת משפטים, במאמר המתחיל "לא תהיה משכלה ועקרה", בעניין "כוס ישועות" וגו'. (ועיינו בעניין זה בעמק המלך, שער ו, סוף פרק סו, ושער יד, פרק פה.)

ולפי שעשיית כלי זה זהו ע"י בחיי גבורה כענין לעולם ירגיז אדם יצ"ט [יצר טוב] על יצה"ר [יצר הרע] ע"כ זהו ענין ג' הלוים.

ומכיוון שיצירת כלי זה נעשית באמצעות בחינת גבורה, בדומה לענין "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע", הרי זה ענינם של שלושת הלוים.

ובגמרא פ"ק [פרק קמא] דכתובות דף ה' סע"א [סוף עמוד א] דרש בר קפרא גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ דאלו במעשה שמים וארץ כתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים (ישע"י [ישעיה] סי' מ"ח)

ובגמרא, בפרק הראשון של כתובות, דף ה' ע"א, דרש בר קפרא: "מעשה הצדיקים גדולים יותר ממעשה שמים וארץ". שכן על מעשה שמים וארץ נאמר: "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים" (ישעיהו, פרק מח),

היינו חד יד בחד מעשה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] נטה שמאלו וברא ארץ ונטה ימינו וברא שמים ואלו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידיך. כלומר, יד אחת כנגד כל מעשה, וכמאמר חז"ל: "נטה שמאלו וברא ארץ, ונטה ימינו וברא שמים". ואילו על מעשה ידי הצדיקים נאמר: "מכון לשבתך פעלת ה', מקדש ה' כוננו ידיך".

היינו שגם בחד מעשה דהיינו בהמ"ק [בית המקדש] כתב שני ידים כן פ"י התוספות שם והובא ג"כ בפרש"י [בפירוש רש"י / בפירוש רש"י] בחומש (פ' בשלח ט"ו י"ז).

כלומר, גם ביחס למעשה אחד, הוא בית המקדש, הכתוב מזכיר שתי ידיים. כך פירשו התוספות שם, והדברים מובאים גם בפירוש רש"י על התורה (פרשת בשלח, טו, יז).

ועיין במהרש"א [במהרש"א] בכתובות שם בח"א [בחלק א'] הפ"י דבמעשה שמים וארץ לא נתחברו עדיין הכי ידות יחד שהם החו"ג [החסד וגבורה] אלא השמים שמים להי כוי אבל ע"י מעשה הצדיקים מחברים כי הבח"י יחד כוי,

ועיינו במהרש"א על כתובות שם, בחידושי אגדות. הוא מפרש שבמעשה שמים וארץ שתי הידיים, שהן חסד וגבורה, עדיין לא התחברו זו לזו; אלא "השמים שמים להי" וגוי. ואילו באמצעות מעשה הצדיקים מתחברות שתי הבחינות יחד וגוי;

ושלכן נעשה המשכן ע"י בצלאל ואהליאב שבצלאל הוא בצל אל חסד אל כל היום ואהליאב למטה דן מבחי גבורה כו' והיינו לצרף מדת הגבורה אל החסד והרחמים כו' ע"ש.

ומשום כך נעשה המשכן באמצעות בצלאל ואהליאב: בצלאל הוא "בצל אל", "חסד אל [נמשך] כל היום", ואהליאב, משבט דן, הוא מבחינת גבורה וכו'; כלומר, לצרף את מידת הגבורה אל החסד והרחמים וכו'. עיין שם.

4 **ודבריו עולים בקנה אחד עם מ"ש ברבות וארא פייב ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ כו' ע"ש.**
ודבריו תואמים את הכתוב במדרש רבה, וארא, פרק י"ב, על הפסוק "כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ" וכו'. עיינו שם.

וביאור הדבר כי שמים הם בחי מקיפים היינו בחי סוכ"ע וזהו וימיני טפחה שמים ימינך ה' נאדרי בכח. הוא כח אור א"ס ב"ה שבלי גבול כו'.

והביאור הוא שהשמים הם בחינת המקיפים, כלומר בחינת סובב כל עלמין. וזהו "וימיני טפחה שמים": "ימינך ה' נאדרי בכוח"; זהו כוחו של אור אין סוף ברוך הוא, שאין לו גבול וכו'.

אבל בחי ארץ שהיא בחי ממכ"ע [ממלא כל עלמין] מלכותך מלכות כל עולמים כמ"ש בד"ה והיה מספר בני [בני ישראל] מקבלת מבחי שמאלו ע"ד שאמר לעולמו די כו' שיהי [שיהיה] הכל בבחי גבול ותכלית.
אבל בחינת הארץ, שהיא בחינת ממלא כל עלמין — "מלכותך מלכות כל עולמים", כמו שכתוב במאמר המתחיל "והיה מספר בני ישראל" — מקבלת מבחינת שמאלו, על דרך "אמר לעולמו די" וכו', כדי שהכול יהיה מוגבל ובעל תכלית.

(ועיין מענין אף ידי כו' וימיני כו' בחגיגה פ"ב [פרק ב'] ד"ב ע"א מנחות דל"ו סע"ב [סוף עמוד ב] רבות בראשית ס"פ א' בחקתי פל"ו.

(ועיינו בעניין "אף ידי" וכו' ו"וימיני" וכו' בחגיגה, פרק ב', דף י"ב ע"א; מנחות, דף ל"ו ע"ב; מדרש רבה, בראשית, סוף פרק א'; בחוקותי, פרק ל"ו;

באיכה ס"ח א' בד"ה מעשה במרים בת נחתום. זח"א [זהר חלק א] ד"ל ע"א ח"ב [חלק ב'] ד"כ ע"א פ' בא דף ל"ז א' יתרו פ"ג [פרק ג'] ב'. ח"ג [חלק ג'] פנחס דרמ"ז א').

באיכה, דף ס"ח ע"א, בקטע המתחיל "מעשה במרים בת נחתום"; בזהר, חלק א', דף ל' ע"א; חלק ב', דף כ' ע"א; פרשת בא, דף ל"ז ע"א; יתרו, דף פ"ג ע"ב; חלק ג', פנחס, דף רמ"ז ע"א.)

אבל ע"י מעשה הצדיקים מחברים השני ידים דהיינו שממשיכים גילוי האור מבחי' סוכ"ע בבחינת ממכ"ע [ממלא כל עלמין] והכלי לגילוי זה זהו ענין מקדש ה'.

אבל באמצעות מעשי הצדיקים מתחברות שתי הידיים; כלומר, הם ממשיכים את גילוי האור מבחינת סוכב כל עלמין אל בחינת ממלא כל עלמין. והכלי לגילוי הזה הוא עניינו של מקדש ה',

שהוא הכלי להיות בו גילוי קדש העליון סוכ"ע. והוא בחינת ציון (ע"י ברבות ר"פ קדושים ובזח"ג [ובזהר חלק ג] ס"פ האזינו דרצ"ו ע"ב. ובמא"א [ובמאורי אור] אות מ"ם ססעי' [סוף סעיף פ"ט]).

שהוא הכלי שבו מתגלה הקדושה העליונה, סוכב כל עלמין. וזוהי בחינת ציון (ע"י במדרש רבה, תחילת פרשת קדושים; בזהר, חלק ג', סוף פרשת האזינו, דף רצ"ו ע"ב; ובמאורי אור, אות מ"ם, סוף סעיף פ"ט).

וזהו כוננו ידיך. וזהו ג"כ משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] (בסנהדרין פרק חלק דצ"ב ע"א ובפ"ה דברכות דל"ג ע"א)

וזהו "כוננו ידיך". וזהו גם מה שאמרו רבותינו ז"ל (בסנהדרין, פרק חלק, דף צ"ב ע"א, ובברכות, פרק ה', דף ל"ג ע"א):

גדול מקדש שניתן בין שתי אותיות שנאמר פעלת ה' מקדש אד' כו' דהיינו שמחבר שתי השמות הוי' אד' שהוא סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] שהם שורש חו"ג [חסד וגבורה] כו'.

"גדול הוא המקדש, שניתן בין שתי אותיות, כפי שנאמר: 'פעלת ה', מקדש אד' וכו'. כלומר, הוא מחבר בין שני השמות, הוי' [ו] אד', שהם סוכב כל עלמין וממלא כל עלמין, שהם שורש חסד וגבורה וכו'.

ובזח"ג [ובזהר חלק ג] שלח קס"א ב' פ"י מקדש אד' ע"ד ועתה יגדל נא כח אד' כו' ע"ש ועמ"ש לקמן פ' שלח ע"פ ועתה יגדל נא כח.

ובזהר חלק ג', שלח, דף 161b, מפרש את "מקדש אד'" על דרך "ועתה יגדל נא כח אד'" וכו'. עיינו שם. ועיינו גם במה שכתוב להלן, בפרשת שלח, על הפסוק "ועתה יגדל נא כח".

5 והנה כח היינו ג"כ ב"פ [ב' פעמים] יד והיינו התחברות ב' בחי' יד להיות לאחדים ע"ד ימינך ה' נאדרי בכח.

והנה גם "כח" הוא פעמיים "יד": כלומר, חיבורן של שתי בחינות של יד, כך שהן נעשות לאחת, כענין "ימינך ה' נאדרי בכח".

וזהו ג"כ ענין גדולה דעה שניתנה בין שתי אותיות כי ונועדתי לך שמה אותיות ונודעתי שהחיבור הוא ע"י הדעת ועמ"ש בד"ה במדבר סיני באהל מועד.

וזהו גם עניין "גדולה דעה שניתנה בין שתי אותיות"; שהרי "ונועדתי לך שמה" מורכב מאותן אותיות כמו "ונודעתי", [ומכאן] שהחיבור נעשה באמצעות דעת. וראו מה שכתוב במאמר המתחיל "במדבר סיני באהל מועד".

וזהו ג"כ ענין ג' ידות אף שבגמרא לא נזכר רק שתי יד ים שהן חו"ג [חסד וגבורה]

וזהו גם עניין שלוש הידיים, אף שבגמרא נזכרו רק שתי ידיים, שהן חסד וגבורה;

אלא כי המחבר ב' הבחי' יחד זהו התפארת קו האמצעי שמחבר חו"ג [חסד וגבורה] להיות לאחדים והוא ענין הדעת שמחבר חו"ב [חכמה ובינה] כענין הפעם ילוה כדלקמן.

אלא שהבחינה המחברת את שתי הבחינות יחד היא תפארת, הקו האמצעי, המחבר את חסד וגבורה כדי שיהיו לאחת; וזהו עניין דעת, המחברת את חכמה ובינה, כעניין "הפעם ילוה", כפי שיתבאר בהמשך.

והיינו ע"י ששרשו למעלה מב' הבחי' ועולה עד הכתר (ועמ"ש באג"ה [באגרת הקודש] ע"פ והיה מעשה הצדקה שלום).

וזהו מפני ששרשו למעלה משתי הבחינות והוא מגיע עד כתר (וראו מה שכתוב באגרת הקודש על הפסוק "והיה מעשה הצדקה שלום").

והיינו שלהיות המשכת אור הסוכ"ע בממכ"ע [בממלא כל עלמין] צ"ל ע"י המשכה מאור א"ס ב"ה ממש שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע כו' וזהו ענין יד הרמה.

כלומר, כדי שאור סובב כל עלמין יומשך בתוך ממלא כל עלמין, הדבר צריך להיעשות באמצעות המשכה מאור אין סוף ברוך הוא ממש, שלמעלה אפילו מבחינת סובב כל עלמין וכו'. וזהו ענין יד רמה.

וכענין כי גאה גאה כו' ועמ"ש בת"א [בתורה אור] פ' בשלח סד"ה אשירה להוי'. וגבי מגלת אסתר סד"ה לבסומי בפוריא גבי כי יד על כס י"ה כו' ע"ש.

וזהו כעניין "כי גאה גאה" וכו'. וראו מה שכתוב בתורה אור, פרשת בשלח, בסוף המאמר המתחיל "אשירה להוי"; ובמגילת אסתר, בסוף המאמר המתחיל "לבסומי בפוריא", על "כי יד על כס י"ה" וכו'. עיינו שם.

ובזה יתורץ דלכאורה עדיין אין התירוץ מספיק מ"ש התוספות בכתובות שם אבל במעשה צדיקים בחד מעשה כמו בית המקדש כתב תרתי ידיים עכ"ל [עד כאן לשוננו].

ובזה יתורץ מה שלכאורה עדיין אין די בתירוץ שכתבו התוספות בכתובות שם: "אבל במעשה צדיקים, במעשה אחד, כגון בית המקדש, כתוב שתי ידיים"; עד כאן לשונם.

דיש להקשות ע"ז דהא מבואר ברבות (נשא פ"ב דרמ"ט ע"ג [עמוד ג']) ע"פ ביום כלות משה להקים את המשכן.

אפשר להקשות על כך: הרי במדרש רבה (נשא, פרק י"ב, דף רמ"ט ע"ג) מבואר על [הפסוק] "ביום כלות משה להקים את המשכן":

את המשכן שהוא שקול כנגד העולם כו' כיצד כתיב בראשית ברא אלקים את השמים כו' "המשכן", שהוא שקול כנגד העולם וכו'. כיצד? נאמר: "בראשית ברא אלקים את השמים" וכו',

וכתיב נוטה שמים כיריעה (תהלים ק"ד) ובמשכן כתיב ועשית יריעות עזים לאהל כו' ע"ש באריכות. וכן נאמר: "נוטה שמים כיריעה" (תהלים ק"ד); ועל המשכן נאמר: "ועשית יריעות עזים לאהל" וכו'. עיינו שם בהרחבה.

וכיון שכן שיריעות המשכן הם כמו בחי' שמים ושאר הדברים שבמשכן הם כמו הדברים שיש בארץ ע"ש במדרש.

ומכיוון שכך, יריעות המשכן הן כמו בחינת השמים, ושאר הדברים שבמשכן הם כמו הדברים שבארץ (עיינו שם במדרש),

וא"כ אע"פ [אף על פי] שכתב במשכן תרתי ידיים אין זה תרתי ידיים בדבר אחד כ"א תרתי ידיים שבעולם מאחר שבמשכן יש ג"כ שמים ובחי' ארץ.

אם כן, אף שנאמר במשכן "שתי ידיים", אין הכוונה לשתי ידיים בדבר אחד, אלא לשתי הידיים שבעולם, שהרי גם במשכן יש שמים ובחינת ארץ.

א"כ תרתי ידיך דכתיב גבי מקדש היינו ימין לבחי' שמים שהם יריעות המשכן ובחי' שמאל לבחי' ארץ שבמשכן.

אם כן, "שתי ידיך" שנאמר על המקדש פירושו יד ימין לבחינת השמים, שהם יריעות המשכן, ובחינת יד שמאל לבחינת הארץ שבמשכן.

6 ובמה גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ. **אעכצ"ל** [אלא על כרחך צריך לומר] **עיקר הפירוש** דבמקדש נתחברו ממש ב' בחי' הידים כביכול והיו לאחדים

אם כן, במה גדולים מעשי הצדיקים ממעשה שמים וארץ? אלא על כורחנו יש לומר שעיקר הפירוש הוא שבמקדש התחברו ממש שתי בחינות הידיים, כביכול, והיו לאחדים;

והיינו המשכת והתגלות אור הסוכ"ע שנק' ימין בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] הנק' שמאל כמ"ש אתה גבור לעולם אד'.

כלומר, המשכתו וגילוי של אור סוכב כל עלמין, הנקרא "ימין", בתוך בחינת ממלא כל עלמין, הנקראת "שמאל", כמו שנאמר: "אתה גיבור לעולם, אדני".

7 וכתוב כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו שלהיות בחי' מלכותו שהוא ממכ"ע [ממלא כל עלמין] זהו ע"י גבורות וצמצומים כו'

ונאמר: "כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו" — שכן גילוי בחינת מלכותו, שהיא ממלא כל עלמין, נעשה באמצעות גבורות וצמצומים וכו'.

אבל ע"י מעשה צדיקים ממשיכים גילוי שם הוי' ממש בשם אד' כמ"ש והוי' בהיכל קדשו היכל גימטריא אדני כו' ולכן במקדש היו אומרים את השם ככתבו משא"כ במדינה בכינויו.

אבל באמצעות מעשי הצדיקים נמשכת התגלות שם הוי' ממש בשם אדני, כמו שנאמר: "והוי' בהיכל קדשו"; "היכל" עולה בגימטריא אדני וכו'. לכן במקדש היו אומרים את השם ככתבו, ואילו במדינה [היו אומרים אותו] בכינויו.

והתחברות זו של ב' ידי כביכול זהו ע"י בחי' יד הרמה כו' שבחי' זו הוא המשכת הגלוי בפנימית

וחיבור שתי ידיו, כביכול, נעשה באמצעות בחינת היד הרמה וכו', שכן בחינה זו היא המשכת הגלוי בפנימיות.

(ועיין עוד מענין תביאמו כו' מכון לשבתך כו' פ"ה דכתובות ס"ב ב' פ"ח [פרק ח'] דב"ב [דבבא בתרא] קי"ט ב'. באבות ס"פ שנו חכמים. ירושלמי פ"ד דברכות על משנה יכוין את לבו כנגד בית קדה"ק [קודש הקדשים]. רבות תצוה פלי"ח קל"ד ב'.

(ועיינו עוד בענין "תביאמו" וכו', "מכון לשבתך" וכו': כתובות, פרק ה, דף ס"ב ע"ב; בבא בתרא, פרק ח, דף קי"ט ע"ב; באבות, סוף פרק "שנו חכמים"; בירושלמי, ברכות, פרק ד, על המשנה "יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים"; במדרש רבה, תצוה, פרק ל"ח, דף קל"ד ע"ב;

במדבר פי' דרי"ז ב' נשא פי"ב דרמ"ט ג'. בשה"ש [בשיר השירים] רבה כ"ה א' ס"פ כמגדל דויד. ובפתיחתא דאיכה ד"ה רבי יצחק פתח תחת אשר לא עבדת. ובשה"ש [ובשיר השירים] רבה ס"פ עמודיו עשה כסף דכ"ב ב'.

במדבר, פרק ד, דף רי"ז ע"ב; נשא, פרק י"ב, דף רמ"ט ע"ג; בשיר השירים רבה, דף כ"ה ע"א, סוף פרשת "כמגדל דויד"; ובפתיחתא דאיכה, בקטע המתחיל "רבי יצחק פתח: תחת אשר לא עבדת"; ובשיר השירים רבה, סוף פרשת "עמודיו עשה כסף", דף כ"ב ע"ב;

זח"א [זהר חלק א] וישב קפ"ג סע"א [סוף עמוד א]. פ' פנחס דרכ"א א'. ומענין ג' ידות פ' עקב דף ער"ב סע"ב [סוף עמוד ב] ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ועמ"ש ע"פ שאו ידיכם קדש בד"ה צאינה וראינה:

זוהר, חלק א, וישב, דף קפ"ג ע"א; פרשת פנחס, דף רכ"א ע"א. ובענין שלוש הידיים: פרשת עקב, דף ער"ב ע"ב, ובפירוש הרמ"ז שם. ועיינו גם במה שנכתב על הפסוק "שאו ידיכם קודש", במאמר המתחיל "צאינה וראינה".

8 קיצור. ענין מקדש אדנ"י פי' האריז"ל [הארי"י זכרוננו לברכה] שהוא ענין עשית הכלי לקבל גילוי אור א"ס והיינו ע"י ידיך.

סיכום. ענין "מקדש אדנ"י": האריז"ל מסביר שהכוונה היא לעשיית כלי שיוכל לקבל את גילוי אור אין סוף, והדבר נעשה באמצעות "ידיך".

ובגמרא מבואר ג"כ שבמעשה המקדש נתחברו ב' ידיים כביכול שהם סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] והתחברות חו"ג [חסד וגבורה] זהו ע"י קו האמצעי דעת תפארת כו' וזהו ענין ג' ידות יד הגדולה יד החזקה יד הרמה:

ובגמרא מוסבר גם שבעשיית המקדש התחברו, כביכול, שתי ידיים, שהן סוכב כל עלמין וממלא כל עלמין. וחיבור חסד וגבורה נעשה באמצעות הקו האמצעי — דעת ותפארת וכו'. וזהו ענין שלוש הידיים: היד הגדולה, היד החזקה והיד הרמה.

9 ב' והנה ג' ידות הם ג' בחי' צמצום והתפשטות והמשכה (כי הנה צמצום והתפשטות והמשכה הם ג' בחי' יו"ד ה"א וא"ו דשם הוי'

ב. והנה, שלוש הידיים הן שלוש בחינות: צמצום, התפשטות והמשכה. (שהרי צמצום, התפשטות והמשכה הן שלוש הבחינות של יו"ד, ה"א וא"ו בשם הוי';

ולכן הם המכוננים מקדש ה' שהוא ה' אחרונה דשם הוי' וזהו ג"כ ענין ג' פעמים קדוש עד שנמשך להיות מלא כל הארץ כבודו כמ"ש בד"ה רני ושמחי. ובביאור ע"פ ונקדשתי.

ולכן הן מכוננות את מקדש ה', שהיא הה"א האחרונה של שם הוי'. וזהו גם עניין שלוש הפעמים "קדוש", עד שהדבר נמשך להיות "מלא כל הארץ כבודו", כפי שכתוב במאמר המתחיל "רני ושמחי", ובביאור על [הפסוק] "ונקדשתי".

אך שייכות ג' בחי' הנ"ל לענין ג' ידות י"ל [יש לומר] ע"פ מ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] פ' עקב שם דפי' יד היינו ד' אותיות שם הוי' והמלוי דשם הוי' שהוא יוד אותיות ויש ג' מילואים ע"ב [שם ע"ב] ס"ג [שם ס"ג]

אך אפשר לבאר את הקשר בין שלוש הבחינות האמורות לבין עניין שלוש הידיים על פי מה שכתב הרמ"ז שם, בפרשת עקב: יד פירושה ארבע אותיות שם הוי' והמילוי של שם הוי', המונה עשר אותיות; ויש שלושה מילויים: ע"ב, ס"ג

מ"ה [שם מ"ה] הן ג' ידות וידוע דשם ע"ב [שם ע"ב] בחכמה שהוא יו"ד דשם ושם ס"ג [שם ס"ג] בבינה שהוא ה' ראשונה דשם ושם מ"ה [שם מ"ה] בז"א שהוא וא"ו כו' והן הן מדרגות ג' לוי' נושאי המשכן גרשון וקהת ומררי.

[ו] מ"ה — ואלה הן שלוש הידיים. וידוע ששם ע"ב הוא בחכמה, שהיא היו"ד של השם; שם ס"ג בבינה, שהיא הה"א הראשונה של השם; ושם מ"ה בז"א, שהוא הווא"ו וכו'. ואלה הן הבחינות של שלוש משפחות הלויים שנשאו את המשכן: גרשון, קהת ומררי.

ולכן כאשר ילדה לאה את לוי אמרה הפעם ילוח אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים

לכן, כאשר לאה ילדה את לוי, אמרה: "הפעם ילוח אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים"

(ועמ"ש מזה בפ' ויחי ע"פ יהודה אתה ובפ' ויצא בד"ה וללכן שתי בנות) כי לאה היא אם הבנים שהן ו"ק [וי' קצוות] דאצי' ראובן חסד כו'

(ועיינו במה שנכתב על כך בפרשת ויחי, על [הפסוק] "יהודה אתה", ובפרשת ויצא, במאמר המתחיל "וללכן שתי בנות"); שהרי לאה היא אם הבנים, שהם שש הקצוות של אצילות: ראובן הוא חסד וכו';

ולאה היא בחי' מחשבה חיצונית בינה שהיא אם ומקור לששה מדות שכולם מתפשטים ונולדים ע"י המחשבה ועמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן בענין פי' מי ברא אלה.

ולאה היא בחינת המחשבה, החיצונית של בינה, שהיא אם ומקור לשש המידות, שכולן מתפשטות ונולדות באמצעות המחשבה. ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "אלה פקודי המשכן" בענין פירוש "מי ברא אלה".

10 וזהו שם הגדולה לאה פ"י שם ה' גדולה כו' ועיין ברכות ויצא פ"ע, ופ"י ילוה אישי אלי הענין כי

וזהו [פירוש] "ושם הגדולה לאה": כלומר, האות ה"א הגדולה וכו'. ועיינו במדרש רבה, ויצא, פרק ע'. ופירוש "ילווה אישי אליי": הענין הוא ש

הנה עיקר התהוות כל העולמות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] השורש הוא מבחי' מחשבה דהיינו מה שעלה במחשבה לפניו ית' אין מלך בלא עם

שורש התהוותם העיקרית של כל העולמות — אצילות, בריאה, יצירה ועשיה — הוא מבחינת המחשבה; כלומר, מה שעלה במחשבה לפניו ית': "אין מלך בלא עם",

וכמאמר אנא אמלוך מן מחשבה. א' הזאת נשתלשלו ונבראו כל העולמות עם כל פרטי התחלקות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה].

וכמאמר "אנא אמלוך". ממחשבה זו נשתלשלו ונבראו כל העולמות, על כל פרטי החלוקה של אצילות, בריאה, יצירה ועשיה.

אך באמת מה שיהיה לו רצון אנא אמלוך זהו ג"כ רק כמ"ש ה' מלך גאות לבש שאינו

אך באמת, גם מה שיש לו רצון — "אנא אמלוך" — אינו אלא כפי שנאמר: "ה' מלך גאות לבש", כלומר, אין זה

כמו מלך בשר ודם דשייך רצון באמת כו' משא"כ למעלה הוא רק בחי' לבוש וכמשי"ל [וכמה שכתוב לעיל].

כמו מלך בשר ודם, שהרצון שייך בו באמת וכו'; אבל למעלה אין זה אלא בחינת לבוש, כפי שנתבאר לעיל.

11 ולכן בכדי שיהיה המשכת רצון עליון ב"ה בבחי' מחשבה זו ע"ז אמרה וביקשה לאה הפעם ילוה אישי

אלי להיות התחברות ממש א"ס ב"ה במחשבה זו

לכן, כדי שהרצון העליון, ברוך הוא, יימשך בבחינת מחשבה זו, אמרה לאה וביקשה: "הפעם ילוה אישי אליי" — שתהיה התחברות ממשית של אין סוף, ברוך הוא, עם מחשבה זו.

והיינו ילוה אישי ע"ד ביום ההוא תקראי אישי ועמ"ש מזה סד"ה ואשה כי תדור גם

וזהו "ילווה אישי", בדומה ל"ביום ההוא תקראי אישי". וראו מה שנכתב על כך בסוף המאמר הפותח במילים "ואשה כי תדור", וכן

כי יעקב הוא בריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה שהוא התחברות והמשכת אור א"ס ב"ה בעולמות.

שיעקב הוא "הבריח התיכון", "המבריח מן הקצה אל הקצה", כלומר הוא מחבר וממשיך את אור אין סוף, ברוך הוא, בעולמות.

(ועמ"ש מזה בפ' צו) והיינו הפעם דוקא ע"י בחי' לוי וכמ"ש ברבות ויצא פע"א ע"פ

(וראו מה שנכתב על כך בפרשת צו.) וזהו "הפעם" — דווקא כאמצעות בחינת לוי, כפי שנכתב במדרש רבה, ויצא, פרק ע"א, על הפסוק

על כן קראה שמו לוי זה עתיד ללות את הבנים לאביהם שבשמים ועיין מזה בזח"ב [בזהר חלק ב'] שמות י"ט אי' משפטים ק"ד אי'.

"על כן קראה שמו לוי": "לוי — זה עתיד ללות את הבנים לאביהם שבשמים". וראו על כך בזהר, חלק ב, שמות, דף י"ט ע"א; משפטים, דף ק"ד ע"א.

ולפ"ז [ולפי זה] שורש בחי' לוי הוא הדעת שהוא המחבר חו"ב [חכמה ובינה] וכן תפארת המחבר חו"ג [חסד וגבורה], וכן יש פ"י בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך לוי ע"פ מאמר הזח"ג [הזהר חלק ג] פי' שלח (דקע"ד א') לפי זה, שורש בחינת לוי הוא דעת, המחברת את חכמה ובינה, וכן תפארת, המחברת את חסד וגבורה. וכך מוסבר גם בפרדס, בערכי הכינויים, בערך "לוי", על פי מאמר הזוהר, חלק ג, פרשת שלח (דף קע"ד ע"א),

ובפ' שמות (די"א סע"ב [סוף עמוד ב]) בפ"י וילך איש מבית לוי אתר דחכמה עילאה והוא נהר מתחברן כחדא ולא מתפרשין לעלמין כו'

ובפרשת שמות (דף י"א סוף ע"ב), בפירוש "וילך איש מבית לוי": "המקום של חכמה עילאה ואותו נהר מתחברים כאחד ואינם נפרדים לעולם" וכו';

הה"ד [הדא הוא דכתיב] לויתן זה יצר ת כו' ע"ש. ובמק"מ [ובמקדש מלך] בפ' שמות שם בשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] שמלווה תמיד כו'.

ועל כך נאמר: "לויתן זה יצרת" וכו', ראו שם. ובמקדש מלך על פרשת שמות שם, בשם הרח"ו, נאמר שהוא מלווה תמיד וכו'.

12 וכמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הק"ש [הקריאת שמע] פ"ו שזיווג חו"ב [חכמה ובינה] הוא תדירי ואינו נפסק

לעולם כי אם יתבטל רגע א' יתבטלו כל העולמות כי

וכפי שכתוב בפרי עץ חיים, שער קריאת שמע, פרק ו', שהייחוד של חכמה ובינה הוא תמידי ואינו נפסק לעולם, כי אילו היה נפסק לרגע אחד, היו כל העולמות בטלים [ממציאותם]. שכן

הנה ההשתלשלות וההתהוות מאין ליש צ"ל תמיד כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] ולא מאין ליש גשמי בלבד

ההשתלשלות וההתהוות מאין ליש צריכות להתרחש תמיד, כפי שכתוב בספר של בינונים, חלק ב'; ולא רק מאין ליש גשמי,

אלא אפילו רוחניים וזהו ענין יחוד חו"ב [חכמה ובינה] כי החכמה מאין תמצא וחכמה כח מ"ה [מה] ביטול
אלא אפילו [לגבי] דברים רוחניים. וזהו ענין הייחוד של חכמה ובינה: שהרי החכמה נמצאת מאין, וחכמה היא כוח
מה — ביטול.

ולכן אין אור א"ס שורה אלא בחכמה ועמ"ש מזה כפי ואתחנן בד"ה ואהבת את ואפילו בבינה אינו
שורה אור א"ס

לכן אור אין סוף שורה רק בחכמה (וראה מה שכתוב על כך בפרשת ואתחנן, במאמר המתחיל "ואהבת"); וגם בבינה
אור אין סוף שורה

אלא ע"י ההתלבשות בחכמה וחכמה מתלבשת בבינה והיינו כי בינה נק' יש ויחוד חו"ב [חכמה ובינה]
היינו ההמשכה מאין ליש כו'.

רק באמצעות ההתלבשות בחכמה, והחכמה מתלבשת בבינה. כלומר, בינה נקראת "יש", והייחוד של חכמה ובינה
הוא ההמשכה מאין ליש וכו'.

13 וצ"ל המשכה זו תדיר ממש, ויחוד זה היינו ע"י חו"ב [חכמה ובינה] כי היש דבינה נכלל ובטל באין דחכמה

ושם אין היש נפרד ח"ו [חס ושלום]

והמשכה זו צריכה להיות קבועה ממש. יחוד זה נעשה באמצעות חכמה ובינה: ה"ש" שבבינה נכלל ובטל ב"אין"
שבחכמה, ושם ה"ש" אינו נפרד, חלילה;

אלא שעייז הוא מקור להשפעה מאין ליש ממש וכמ"ש ונהר יוצא מעדן כו' ומשם יפרד כו' אלא שבאמצעות כך היא נעשית מקור להמשכה מאין ליש ממש, כמו שכתוב: "ונהר יוצא מעדן" וכו', "ומשם יפרד" וכו'.

ולכן יחוד חו"ב [חכמה ובינה] נק' בית לוי ילוה אישי אלי דלא מתפרשין לעלמין, משא"כ יחוד תפארת ומלכות שמתחברים לזמנים והוא עד"מ המחשבה היא נובעת בתמידות מהשכל

לכן יחוד חכמה ובינה נקרא "בית לוי", "ילוה אישי אלי", שכן הם "לא מתפרשים לעלמין"; לא כך יחוד תפארת ומלכות, שמתחברות בזמנים מסוימים. משל לכך: המחשבה נובעת מן השכל ללא הפסק,

וזהו בחי' ונהר יוצא מעדן שיוצא ונמשך תדיר משא"כ ההמשכה בדבור הוא לזמנים עת לחשות ועת לדבר (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ עד הגל הזה) אך מ"ש הפעם ילוה.

וזהו בחינת "ונהר יוצא מעדן" — הוא יוצא ונמשך תמיד; ואילו ההמשכה בדיבור היא בזמנים מסוימים: "עת לחשות ועת לדבר" (וראו מה שנכתב על כך בביאור על הפסוק "עד הגל הזה"). אך על מה שנאמר "הפעם ילוה":

מלבד שיי"ל [שיש לומר] הפעם עיי לוי דייקא וכדפי' בפרדס ערך לוי שהוא בחי' הדעת המחבר ומזווג חו"ב [חכמה ובינה].

מלבד זאת, אפשר לפרש ש"הפעם" היא דווקא באמצעות לוי, וכפי שמפרש הפרדס בערך "לוי", שהוא בחינת דעת, המחברת ומזווגת חכמה ובינה.

עוד זאת כי עם היות יחוד חו"ב [חכמה ובינה] הוא תדירי אך להיות יחוד פנימי דחו"ב [דחכמה ובינה] אינו תדיר כ"א לזה צריך

ועוד זאת: אף שיחוד חכמה ובינה הוא תמידי, יחודן הפנימי אינו תמידי; לשם כך נדרש

העלאת מ"ן [מייך נוקבין] כמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שם ופי"א [ופרק י"א] וז"ש [וזהו שכתוב] ויניחם בגי'ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה בשני ההין להמשיך האור בשני ההין דשם ואף שבלא"ה [שבלאו הכי] ונהר יוצא כו'

העלאת מ"ן, כמו שנכתב שם בפרי עץ חיים, פרק י"א. וזהו משמעות הכתוב: "ויניחם בגן עדן לעבדה ולשמרה" — בשתי ההי"ן, כדי להמשיך את האור בשתי ההי"ן של השם. ואף ש"ונהר יוצא" וכו' גם בלא זה,

תמיד דלא פסיק מימיו לעלמין זהו רק כפי הקצוב להחיות העולמות אבל צ"ל לעבדה להמשיך תוספת ורבו אור כו' וזהו הפעם ילוה כו',

תמיד, ו"לא יפסיקו מימיו לעולם" — הרי זה רק לפי המידה שנקצבה להחיות את העולמות. אבל צריך "לעבדה", להמשיך תוספת וריכוז אור וכו'. וזהו "הפעם ילוה" וכו';

וזהו מה שנתבאר לעיל בפ"י ילוה אישי שיהיה המשכת רצון העליון ב"ה בבחי' מחשבה זו כו' וזהו ענין פסוק ראשון דק"ש [דקריאת שמע] למס"נ [למסירות נפש] באחד שע"ז דייקא ממשיכים יחוד פנימי דח"ב [דחכמה ובינה].

וזהו מה שהתבאר לעיל בפירוש "ללוה אישי": שהרצון העליון יתברך יימשך בכחינה זו של מחשבה וכו'. וזהו עניינו של הפסוק הראשון של קריאת שמע: למסור את הנפש ב[מילה] "אחד", שכן דווקא כך ממשיכים את הייחוד הפנימי של חכמה ובינה.

14 וזהו ג"כ עבודת הלוי וכמ"ש ועבד הלוי הוא. הוא היינו בינה והיינו שמחבר ומייחד חו"ב [חכמה ובינה].

וזו גם עבודת הלוי, כמו שכתוב: "והלוי הוא יעבוד". "הוא" הוא בחינת בינה; כלומר, הוא מחבר ומייחד את חכמה ובינה.

וענין זה הוא כמ"ש בזהר דלוי מענין לויתן. ופ"י לויתן זה יצרת לשחק בו הנה מבואר בסדור בדרוש ברכת הזימון וגם

ענין זה הוא כפי שכתוב בזהר, שהשם לוי קשור ללויתן. ופירוש הפסוק "לויתן זה יצרת לשחק בו" מבואר בסידור, בדרוש על ברכת הזימון; וכן

הנה השחק והתענוג נמשך מביטול היש (וכמ"ש במ"א כפי פנחס ע"פ צו את בני ישראל)

השחק והתענוג נמשכים מביטול היש (כמו שכתוב במקום אחר, בפרשת פינחס, על [הפסוק] "צו את בני ישראל");

ומה שנק' ביטול היש לויתן היינו כנ"ל דלוי ולויתן לשון חיבור והתאחדות היש עם האין שזהו ענין יחוד חו"ב [חכמה ובינה].

והטעם לכך שביטול היש נקרא "לויתן" הוא כפי שזכר לעיל: לוי ולויתן מבטאים חיבור — איחוד היש עם האין, שהוא ענין יחוד חכמה ובינה.

וכמ"כ [וכמו כן] מלמטה למעלה היינו שהיש בטל באין וזהו בחי' לויתן ונוני ימא וכמ"ש במ"א בפי בשלח ע"פ אז ישיר משה.

וכך גם מלמטה למעלה: היש מתבטל באין, וזו בחינת לויתן ו"נוני ימא", כמו שכתוב במקום אחר, בפרשת בשלח, על [הפסוק] "אז ישיר משה";

בענין ההפרש שבין יבשה לים שהברואים שבים אינם נראים לחוץ כו' והיינו בחי' היש הבטל ממש באין משא"כ הברואים שביבשה היש הוא דבר נפרד כו' וע"ש שזהו ממש בחי' לוי והיינו כי לוי הוא בחי' לויתן.

בענין ההבדל בין יבשה לים: ברואי הים אינם נראים מחוץ לים וכו', וזו בחינת היש שמתבטל ממש באין; ואילו ברואי היבשה, היש הוא דבר נפרד וכו'. ועיין שם, שזו ממש בחינת הלוויים, משום שלוי הוא בחינת לויתן.

15 וזהו ג"כ בחי' משה שנאמר בו ונחנו מה והיינו כי מן המים משיתיהו וע"ז נאמר וילך איש מבית לוי כו' ותהר ותלד כו' פי' איש מבית לוי זהו כענין הפעם ילוה אישי,

וזוהי גם בחינתו של משה, שעליו נאמר: "ונחנו מה" — "ומה אנחנו"; כלומר, משום ש"מן המים משיתיהו". ועל כך נאמר: "וילך איש מבית לוי" וכו', "ותהר ותלד" וכו'. פירוש "איש מבית לוי" הוא בדומה לענין "הפעם ילוה אישי",

והנה עד"ז הוא בחי' למס"נ [למסירות נפש] באחד שהוא להבטל באור א"ס ב"ה ועי"ז נמשך יחוד פנימי מאין ליש כו'.

ועל דרך זו היא גם הבחינה של מסירות נפש ב[מילה] "אחד": להתבטל באור אין סוף ברוך הוא, ועל ידי כך נמשכת אחדות פנימית מאין ליש וכו'.

16 והנה תכלית היחוד פנימי דאו"א [דאבא ואימא] שבק"ש [שבקריאת שמע] שהוא ענין יחוד י"ה הוא להמשיך מוחין לזו"נ [לזעיר אנפין ונוקבא] להיות יחוד ו"ה.

והנה, מטרת הייחוד הפנימי של אבא ואמא (חכמה וכינה) בקריאת שמע, שהוא ענין ייחוד י"ה, היא להמשיך מוחין לז"א ולנוקבא, כדי שיהיה ייחוד ו"ה.

דהיינו שכמ"כ [שכמו כן] בזו"נ [בזעיר אנפין ונוקבא] יהיה יחוד וחיבור הנ"ל והיא ההמשכה מסכ"ע [מסובב כל עלמין] בממכ"ע [בממלא כל עלמין] בבריאה כי המלי היא מקור דבי"ע, והיינו מ"ש בזהר פ' קרח (דקע"ח ב') ע"פ ועבד הלוי הוא כד"א [כמה דאת אמר]

כלומר, שגם בז"א ונוקבא יהיה הייחוד והחיבור הנזכרים לעיל; וזו ההמשכה מסובב כל עלמין לממלא כל עלמין בבריאה, שכן מלכות היא מקורם של בריאה, יצירה ועשיה. וזהו שכתוב בזוהר, פרשת קורח (דף קע"ח ע"ב), על הפסוק "ועבד הלוי הוא": "כמו שנאמר,

כי ה' הוא האלקים פ"י לחבר זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] יחד שנק' הוי' אלקים וכמ"ש במק"מ [במקדש מלך] שם ועבודת הלוי להמשיך ליווי וחיבור זה
 "כי ה' הוא האלקים": כלומר, לחבר את ז"א ואת הנוקבא, הנקראים הוי' [ו] אלקים, כפי שכתוב שם במקדש מלך. ועבודת הלוי היא להמשיך חיבור וליווי אלה.

וזהו מ"ש ג"כ וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי שהיא בחי' מלי' שנק' בת לוי דאוי"א [דאבא ואימא] תקינו לה כו' ובזהר משפטים דק"ד תחלת ע"א לוי חבורא דכולא.
 וזהו גם [פירוש] הכתוב: "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי": היא בחינת מלכות, הנקראת "בת לוי", משום שאבא ואמא הכינו אותה וכו'. ובזוהר, משפטים, בתחילת דף ק"ד ע"א: "לוי הוא חיבור הכול".

17 וענין המשכה זו היינו ע"י ודברת במ כד"ת [בדברי תורה] ועמ"ש כמ"א ע"פ עבודת הלויים ביד איתמר כו' והמשכה זו נעשית באמצעות "ודברת במ" — בדברי תורה. ועיינו במה שנכתב במקום אחר על [הפסוק] "עבודת הלויים ביד איתמר" וכו':

איתמר לי [לשון] אתמר שבגמרא אז נדברו יראי ה' אני המשנה המדברת בפ"ך ועי"ז ממשיכים ליווי וחיבור הנ"ל גם בזו"נ [בזעיר אנפין ונוקבא]

איתמר הוא לשון "אתמר" שבגמרא — "אז נדברו יראי ה'"; "אני המשנה המדברת בפ"ך". ובאמצעות כך נמשכות גם לז"א ולנוקבא הליווי וההתחברות שזכרו לעיל;

והיינו ע"י שמתחלה למס"נ [למסירות נפש] באחד בק"ש [בקריאת שמע] כו' (ועמ"ש בפ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר בפ"י וענין ודברת במ כו' ע"ש באריכות)

והיינו, על ידי שמתחילה יש מסירות נפש באמירת "אחד" שבקריאת שמע וכו'. (ועיינו במה שנכתב בפרשת אחרי, כדיבור המתחיל "כי ביום הזה יכפר", בפירוש ובענין "ודברת במ" וכו'; עיינו שם בהרחבה.)

וזהו מן המים משיתהו וכענין נוני ימא דאזלין ביבשתא להמשיך גם למטה ביטול זה והיינו ע"י התורה כו'.

וזהו "מן המים משיתהו", וכעין העניין של "נוני ימא דאזלין ביבשתא": להמשיך גם למטה ביטול זה, והיינו באמצעות התורה וכו'.

וזהו ענין מקדש אד' כוננו ידיך וכמ"ש ע"פ ומקדשי תיראו שזהו בחינת התורה. ועיין בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] בזכר"י [בזכריה] ע"פ ביום ההוא יהיה שלעתיד בחי' ו"ה

וזהו ענין "מקדש אד' כוננו ידיך", וכפי שנכתב על הפסוק "ומקדשי תיראו", שזו בחינת התורה. ועיין בלקוטי תורה של האריז"ל על זכריה, על הפסוק "ביום ההוא יהיה": שלעתיד לבוא בחינת ו"ה,

שהם זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] יהיו ג"כ בבחי' י"ה תרין ריעין כו' וז"ש [וזהו שכתוב] בזח"א [בזהר חלק א] וישב דקפ"ג סע"ב [סוף עמוד ב] דאתחברת אמא בברתא והו' כחדא.

שהם ז"א ונוקבא יהיו גם הם בבחינת י"ה, "תרין ריעין" וכו'. וזהו שכתוב בזהר, חלק א, וישב, דף קפ"ג סוף ע"ב: "דאתחברת אמא בברתא והו' כחדא".

ועמ"ש סד"ה רני ושמחי בת ועמ"ש ע"פ הזהר פ' שלח דקע"א א' ע"פ והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו', ועיין עוד מענין לוי' בזח"ב [בזהר חלק ב'] שמות דיי"ח ע"ב.

ועיין במה שנכתב בסוף הדיבור המתחיל "רני ושמחי בת", וכן במה שנכתב על הזהר, פרשת שלח, דף קע"א ע"א, על הפסוק "והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים" וכו'. ועיין עוד בענין הלוי' בזהר, חלק ב, שמות, דף י"ח ע"ב.

18 והנה ברוב המקומות משמע דלוי' הם מבחינת גבורה וכמ"ש בפרדס שם בערך לוי'. ובמא"א [ובמאורי

אור] אות למ"ד סי"ד לוי' בבינה

והנה, ברוב המקומות משמע שהלוי' הם מבחינת גבורה, כפי שנכתב בפרדס שם, בערך "לוי". ובמאורי אור, אות למ"ד, סימן י"ד: "לוי' — בבינה"

או בגבורה והקרוב אלי כל קו ימיני כהן וכל קו שמאלי לוי כו' ויש ג' מיני גבורות ולכן יש ג' משפחות קהת גרשון ומררי עכ"ל [עד כאן לשונו].

"או בגבורה; ומה שנראה קרוב בעיניי הוא שכל קו ימין הוא כהן וכל קו שמאל הוא לוי וכו'; ויש שלושה מיני גבורות, ולכן יש שלוש משפחות: קהת, גרשון ומררי"; עד כאן לשונו.

19 ואפשר ליישב שני הדעות דהלויים הם מבחי דעת וגם מבחי גבורה כי הדעת כולל חו"ג [חסד וגבורה] ויש

בו ה"ח [ה' חסדים]

אפשר ליישב את שתי הדעות ולומר שהלויים הם מבחינת דעת וגם מבחינת גבורה, שהרי דעת כוללת חסד וגבורה, ובה יש חמש חסדים

וה"ג [וחמש גבורות] והלויים י"ל [יש לומר] ששרשן מעטרא דגבורה שבדעת וכן פי' הרמ"ז [הרב משה זכות] ס"פ קרח אלא שהוא ז"ל [זכרוננו לברכה / זכרונם לברכה] פי' כן מדרגת קהת.

וחמש גבורות; ויש לומר ששורש הלויים הוא בעטרת הגבורה שבדעת. כך מפרש הרמ"ז בסוף פרשת קורח, אלא שהוא מפרש זאת על מדרגת קהת.

ועיין מ"ש ע"פ ויקח קרח בן יצהר ועמ"ש בד"ה שוש אשיש כו' תגל נפשי כו' שכראש השנה הוא בחי' שמאלו תחת לראשי כו'.

ועיינו במה שנכתב על הפסוק "ויקח קורח בן יצהר", וכן במה שנכתב במאמר הפותח "שוש אשיש" וכו', "תגל נפשי" וכו': שכראש השנה זו בחינת "שמאלו תחת לראשי" וכו'.

ועוד יובן בענין הפעם ילוה עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בזח"א [בזהר חלק א] חיי שרה (דקל"ג א') כיון דאתיהיבת כו' וזהו

ועוד יובן ענין "הפעם ילוה" על פי מה שכתוב בזהר, חלק א, חיי שרה (דף קל"ג ע"א): "כיון דאתיהיבת" וכו'. וזהו ענין ג' הלויים קהת גרשון ומררי שע"י גרשון ומררי אתיהיבת בין תרין דרועין יד הגדולה ויד החזקה וקהת הוא הממשיך יחוד העליון

ענין שלושת הלויים, קהת, גרשון ומררי: באמצעות גרשון ומררי היא "ניתנת בין שתי הזרועות" — היד הגדולה והיד החזקה; וקהת הוא הממשיך את הייחוד העליון.

וזהו כוננו ידיך (ועיין עוד מענין ועבד הלוי הוא בזח"ג [בזהר חלק ג] קע"א א' קפ"ג ב'. ח"ב [חלק ב'] קי"ד א' ועיין עוד בזהר פ' פנחס דר"נ ע"ב ע"פ וילך איש מבית לוי כו')

וזהו "כוננו ידיך". (ועיינו עוד בענין "ועבד הלוי הוא" בזהר, חלק ג, דף קע"א ע"א ודף קפ"ג ע"ב; חלק ב, דף קי"ד ע"א. ועיינו עוד בזהר פרשת פנחס, דף ר"נ ע"ב, על הפסוק "וילך איש מבית לוי" וכו';

ועיין בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] ס"פ קרח ובפ"י בהעלותך בדף קנ"א ע"ב ע"פ קח את הלויים כו' ולעיל מיניה בדף ק"נ [קליפת נוגה] ע"פ בנה בניתי בית זבול לך בענין מקדש אד' כוננו ידיך. ועי' בלקי"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] בתחלת יחזקאל הובא בסש"ב [בספר של בינונים] פרק חמישים):

ועיינו בפירוש הרמ"ז בסוף פרשת קורח ובפרשת בהעלותך, בדף קנ"א ע"ב, על הפסוק "קח את הלויים" וכו'; ובדף שלפניו, בדף ק"נ, על הפסוק "בנה בניתי בית זבול לך", בענין "מקדש אד' כוננו ידיך". ועיינו גם בלקוטי תורה של האריז"ל בתחילת יחזקאל, שהובא בספר של בינונים, פרק חמישים.)

20 קיצור. ג' ידות הם צמצום והתפשטות והמשכה להיות בנין ה' תתאה וזהו ענין הפעם ילוה אישי.

סיכום. שלוש הידות הן צמצום, התפשטות והמשכה, לצורך בניית ה' תתאה; וזהו ענין "הפעם ילוה אישי".

תקראי אישי. שימושך בבחי' ה' גדולה לאה בחי' מחשבה. ולפ"ז [ולפי זה] לוי בחי' דעת המחבר חו"ב [חכמה ובינה] אין ויש.

"תקראי אישי": שהמשכה תהיה בבחינת ה' גדולה, לאה, בחינת מחשבה. ולפי זה, לוי הוא בחינת דעת, המחברת חכמה ובינה, אין ויש.

21 ויניחם בג"ע [בגן עדן] לעבדה ולהמשיך תוספת אור והיינו ע"י ביטול היש לאין שזהו ענין לוי ללוות את הכנים לאביהם שבשמים.

"ויניחם בגן עדן לעבדה" — כדי להמשיך תוספת אור. הדבר נעשה באמצעות ביטול היש לאין, וזהו ענינו של לוי: "ללוות את הכנים לאביהם שבשמים".

ליתן זה יצרת לשחק בו. וכענין נוני ימא. ועי"ז ממשיכים יחוד י"ה ואח"כ נמשך בחי' ו"ה והיינו ע"י עסק התורה.

"ליתן זה יצרת לשחק בו", וכמו ענין נוני ימא. באמצעות כך ממשיכים את יחוד י"ה, ולאחר מכן נמשכת בחינת ו"ה; והדבר נעשה באמצעות העיסוק בתורה.

וברוב המקומות משמע לויים הם מקו השמאל שהיחוד והחיבור מתעורר ע"י קו השמאל כמ"ש שמאלו תחת לראשי כו' וזהו ענין ראש השנה. (ועמ"ש בפ' אלה פקודי המשכן כו' עבודת הלויים כו'):

ברוב המקומות משמע שהלויים הם מקו השמאל, שכן היחוד והחיבור מתעוררים באמצעות קו השמאל, כמו שכתוב: "שמאלו תחת לראשי" וכו'. וזהו ענינו של ראש השנה. (וראו מה שכתוב בפרשת "אלה פקודי המשכן" וכו', בענין "עבודת הלויים" וכו').

22 ג והנה ג' הלויים הללו היו נושאים את המשכן במדבר וכל המכוון הי' [היה] כי המדבר הוא מקום ומדור

יניקת החיצונים לכן אינו גדל שם תבואה וצמחים

ג. והנה, שלושת הלוויים האלה נשאו את המשכן במדבר. כל המטרה הייתה שהמדבר הוא המקום והמשכן שבו כוחות ההסתרה יונקים; לכן לא גדלים בו תבואה וצמחים.

ולכן היו נושאים שם דוקא המשכן מ"ב מסעות נגד שם מ"ב דאנא בכח בכדי להכניע אותם ולהסיר החשך המסתיר ועי"ז יוכל להיות אח"כ גילוי אלקות

לכן נשאו שם דווקא את המשכן, בארבעים ושניים מסעות, כנגד שם מ"ב של "אנא בכוח", כדי להכניע אותם ולהסיר את החושך המסתיר; ועל ידי כך תוכל להיות לאחר מכן התגלות אלקות,

להיות בחי' ילוח אישי אלי והיו ממשיכים גילוי אלקות הן מהמאציל ב"ה באצילות הן מאצ"י לבי"ע שעל ידי התעוררות שלהם היו מעוררים מלמעלה ג"כ שיתלבש במחשבה דאנא אמלך כו' ועמ"ש סד"ה אלה פקודי המשכן.

כדי שתהיה בחינת "ילוח אישי אלי". והם היו ממשיכים התגלות אלקות, הן מהמאציל ברוך הוא לאצילות והן מאצילות לבריאה, יצירה ועשיה; שכן על ידי ההתעוררות שלהם היו מעוררים גם מלמעלה [תגובה], שה' יתלבש במחשבה "אנא אמלך" וכו'. וראו מה שכתוב בסוף המאמר המתחיל "אלה פקודי המשכן".

והנה ידוע דיש עולם שנה נפש ר"ת [ראשי תיבות] עש"ן וא"כ כל מה שיש בעולם יש דרך פרט בנפש האדם עצמו (ועי' העבודה בנפש יומשך הגילוי לעי"ל [לעתיד לבוא] בעולם)

והנה ידוע שיש עולם, שנה ונפש, שראשי התיבות שלהם עש"ן; ואם כן, כל מה שיש בעולם מצוי בפרט גם בנפש האדם עצמו (ועל ידי העבודה בנפש תימשך ההתגלות לעולם בעתיד לבוא);

דהיינו כמו שבמשכן היה דרך כלל ג' בחי' כלי המשכן וקרשי המשכן ויריעות המשכן כך יש בחי' אלו בנפש האדם מוחא לבא וכבדא כו'

כלומר, כשם שבמשכן היו, בדרך כלל, שלוש בחינות: כלי המשכן, קרשי המשכן ויריעות המשכן, כך יש בחינות אלה בנפש האדם: המוח, הלב והכבד וכו',

הם דוגמת הכלים שהיו במשכן ארון וכפורת מזבח הפנימי מזבח החיצון כו' (ועמ"ש בד"ה ושאבתם מים) ועצמות הם האברים וכלים החיצונים דוגמת קרשי המשכן.

והם בדוגמת הכלים שהיו במשכן: הארון והכפורת, המזבח הפנימי, המזבח החיצון וכו' (וראו מה שכתוב במאמר המתחיל "ושאבתם מים"); והעצמות הן האיברים והכלים החיצוניים, בדוגמת קרשי המשכן.

ועור ובשר הם בחי' לבושים כמ"ש עור ובשר תלבישני ושרשם הם מבחי' מקיפים וזהו כענין יריעות שעל המשכן שש וארגמן ועורות תחשים כו'

והעור והבשר הם בחינת לבושים, ככתוב: "עור ובשר תלבישני", ושרשם מבחינת המקיפים; וזה דומה ליריעות שעל המשכן — שש, ארגמן ועורות תחשים וכו'.

(בנ"א [בני אדם] ג' בחי' אלו הם אורות וכלים ולבושים כי במוחא לבא וכבדא מלובש נר"נ [נפש רוח נשמה] שהם אורות וזהו ענין ארון ומנורה כו')

(בנוסח אחר: שלוש בחינות אלה הן אורות, כלים ולבושים; שכן במוח, בלב ובכבד מלובשות נפש, רוח ונשמה, שהן אורות, וזהו ענין הארון והמנורה וכו';

והעצמות ואיברים החיצונים וכן הקרשים במשכן הם כלים כו' ועור ובשר הם לבושים וכן יריעות המשכן והכל עולה בקנה א' שהאורות מלובשים בכלים הפנימיים).

והעצמות והגפיים החיצוניות, וכן הקרשים במשכן, הם כלים וכו'; העור והבשר הם לבושים, וכן יריעות המשכן. והכול עולה בקנה אחד, שכן האורות מלובשים בכלים הפנימיים).

ולהבין כל בחי' אלו בעבודה כי הנה איתא במדרש ובוהר תרומה דק"ע ע"א ע"פ ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים כו'

כדי להבין את כל הבחינות האלה בעבודת ה': נאמר במדרש ובוהר, תרומה, דף 170a, על הפסוק "ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים" וכו':

שרפים עומדים ממעל לו כו' ופי' עומדים הוא ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] פ"ג [פרק ג'] דברכות דכ"ב ע"א ע"פ והודעתם לבניך כו'

"שרפים עומדים ממעל לו" וכו'. ופירוש "עומדים" הוא על דרך דברי חז"ל בברכות, פרק 3, דף 22a, על הפסוק "והודעתם לבניך" וכו',

יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב ופירשו מה להלן באימה ויראה אף כאן באימה ויראה הרי שבחינת עמידה הוא אימה ויראה.

"ביום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב"; והם פירשו: כשם ששם היה הדבר באימה וביראה, כך גם כאן צריך להיות באימה וביראה. נמצא שבחינת עמידה היא אימה ויראה.

והענין הוא כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] (פ"ז [פרק ז'] דסוטה דל"ט ע"א) אין עמידה אלא שתיקה שנאמר והוחלתי כי לא ידברו כי עמדו לא ענו עוד (באיוב סי' ל"ב ט"ז).

והענין הוא על פי דברי חז"ל (סוטה, פרק 7, דף 39a): "אין עמידה אלא שתיקה, שנאמר: 'והוחלתי כי לא ידברו, כי עמדו לא ענו עוד'" (איוב, פרק 32, פסוק 16).

אשר שתיקה זו הוא בחי' הביטול דהיינו מחמת אימה ויראה עומד ושותק מכל רצונות שלו והוא ענין ביטול רצון ועמך לא חפצתי בארץ

שתיקה זו היא בחינת ביטול: מתוך אימה ויראה האדם עומד ושותק מכל רצונותיו שלו. זהו ענין ביטול הרצון, ככתוב: "ועמך לא חפצתי בארץ",

דהיינו שעכ"פ [שעל כל פנים] לא יהי' [יהיה] לו רצון אחר אשר לא להי' ית' וזהו ראשית העבודה בזאת יבא אהרן אל הקדש

כלומר, שלכל הפחות לא יהיה לו רצון אחר שאינו להי' יתברך. וזהו ראשית העבודה: "בזאת יבוא אהרן אל הקודש",

דהיינו התחלת העבודה הוא בבחי' יראה תתאה ונמשך מזה בחי' עמידה הנ"ל, ועיין מענין עומדים בזח"ג [בזהר חלק ג] ר"פ ואתחנן וכפ' תצוה דקפ"ג ע"א.

כלומר, תחילת העבודה היא בבחינת יראה תתאה, וממנה נמשכת בחינת העמידה האמורה לעיל. ועיינו בענין "עומדים" בזהר, חלק ג, בתחילת פרשת ואתחנן, ובפרשת תצוה, דף 183a.

רק אח"כ ונתתי לך מהלכים בין העומדים והיינו בחי' היריעות שבמשכן שהיו על הקרשים העומדים שהיריעות תכלת וארגמן תכלת לשון כלות הנפש בבחי' אהבה.

רק לאחר מכן [באים] "ונתתי לך מקומות להלך בין העומדים"; וזהו בחינת היריעות שבמשכן, שהיו מעל הקרשים העומדים. היריעות היו עשויות צמר תכלת וארגמן, ותכלת היא לשון כלות הנפש בבחינת אהבה.

23 ועורות תחשים ת"א [תרגום אונקלוס] ססגונא שש בגוונין הרבה כדאיתא פ"ב [פרק ב'] דשבת דכ"ח ע"א והיינו ששה גוונין שהן שש מדות עליונות הבאים אחר בחי' עצי שטים עומדים והוא בחי' ונתתי לך מהלכים בין העומדים.

ועל "עורות תחשים": תרגום אונקלוס מתרגם "ססגונא", על שם שש בצבעים רבים, כפי שמוכא בפרק ב' של מסכת שבת, דף כ"ח ע"א. כלומר, ששה צבעים, שהם שש המדות העליונות הבאות לאחר הבחינה של "עצי שטים עומדים"; וזהו "ונתתי לך מהלכים בין העומדים".

24 והנה הארון והכפורת הם כלים הפנימיים שהתורה היתה מונחת בארון ואורייתא מחכמה נפקת אשר גילוי אור א"ס ב"ה בבחי' אור פנימי הוא בחכמה דוקא.

והנה, הארון והכפורת הם הכלים הפנימיים, שכן התורה הייתה מונחת בארון, ו"התורה יוצאת מחכמה"; וגילוי אור אין סוף ברוך הוא כאור פנימי הוא דווקא בחכמה.

דהיינו שאור א"ס ב"ה הוא הסוכ"ע ולא יוכל להיות האור והגילוי בבחי' אור פנימי כ"א רק בבחי' חכמה לבד.

כלומר, אור אין סוף ברוך הוא הוא סוכב כל עלמין, והאור והגילוי אינם יכולים להיות בבחינת אור פנימי אלא בבחינת חכמה בלבד.

רק שבארון היתה מכוסה וגילוי שלה היתה במנורה וכמ"ש ותורה אור (כי ותורת חסד על לשונה כתיב וכתוב מימינו אש דת וגו' ועמ"ש מזה בד"ה ויקהל משה)

אלא שבארון היא הייתה מכוסה, וגילוייה היה במנורה, ככתוב: "והתורה אור" (שהרי כתוב: "ותורת חסד על לשונה", וכן כתוב: "מימינו אש דת" וגו'; ועיינו במה שנתבאר על כך במאמר המתחיל "ויקהל משה").

והנה בחכמה אתברירו שע"י התורה נעשו כל הכירורים כמ"ע [במצות עשה] ומל"ת [ומצות לא תעשה] לברר הטוב ולהעלותו ע"י מ"ע [מצות עשה] ולבער הרע ע"י מל"ת [מצות לא תעשה] ועיקר הכירור הוא ע"י כלים הפנימיים [הפנימיות / הפנימית] דוקא

והנה, "בחכמה מתבררים": באמצעות התורה נעשים כל הכירורים, במצוות עשה ובמצוות לא תעשה — לברר את הטוב ולהעלותו באמצעות מצוות עשה, ולבער את הרע באמצעות מצוות לא תעשה. ועיקר הכירור נעשה דווקא באמצעות הכלים הפנימיים,

דהיינו המזבח שהיו מקריבים עליו הקרבנו' [הקרבנות] והפסולת נדחה לחוץ והוא מ"ש והוציא את הדשן שהיו מוציאים אותו לחוץ דהיינו ליתן מקום ליניקת החיצונים מן הפסולת

כלומר, המזבח שעליו הקריבו את הקרבנות, ואילו הפסולת נדחתה החוצה. וזהו שכתוב: "והוציא את הדשן", שכן היו מוציאים אותו החוצה, כלומר, כדי לתת לחיצונים מקום לינוק מן הפסולת

(וגם בהפסולת עצמו יש עדיין בירור והוא מ"ש תחלה והרים את הדשן כו' ואח"כ והוציא את הדשן ומבואר במ"א ענין תרומת הדשן) אבל פנימית הרפ"ח נצוצין הי' [היה] מתברר ונכלל באלקות.

(וגם בפסולת עצמה עדיין יש בירור, וזהו שכתוב תחילה "והרים את הדשן" וגו', ואחר כך "והוציא את הדשן"; וענין תרומת הדשן מבואר במקום אחר); אבל הפנימיות של רפ"ח הניצוצות התבררה ונכללה באלקות.

ולפיכך היו בני קהת נושאים את הכלים הפנימיים שהוא מלשון ולו יקהת עמים לשון אסיפה כמ"ש רש"י [רבי שלמה יצחקי] והיינו שבו ועל ידו נאספים ומתכנשים הרפ"ח ניצוצין ליכלל למעלה

ולכן בני קהת נשאו את הכלים הפנימיים, שכן השם "קהת" קשור לביטוי "ולו יקהת עמים", שמשמעותו אסיפה, כפי שמסביר רש"י; כלומר, בו ועל ידו נאספים ומתקבצים רפ"ח הניצוצות כדי להיכלל למעלה.

ולכן נקי יד הרמה שמרים ומגביה הניצוצין מלמטה מטה עד למעלה מעלה, וכמ"כ [וכמו כן] באדם עיקר הבירור הוא בכלים פנימיים מוחא ולבא

ולכן הוא נקרא "יד הרמה", המעלה ומגביה את הניצוצות מן התחתיות ביותר אל העליונות ביותר. וכך גם באדם, עיקר הבירור נעשה בכלים הפנימיים — במוח ובלב

וכבדא שהמאכל נכנס באצטומכא ונתברר שם ואז הפסולת נדחה לחוץ והמובחר עולה לכבד ולב ונעשה שם דם ומחלב עולה למוח ונעשה שם חיות לנפש

והכבד: המזון נכנס לקיבה ומתברר שם. הפסולת נדחית החוצה, והחלק המובחר עולה לכבד וללב ונעשה שם דם; מן הלב הוא עולה למוח ונעשה שם חיות לנפש.

(ועמ"ש מזה בד"ה אני ישנה ולבי ער וע' זח"ג [זהר חלק ג] פ' שלח קס"א ב') וכשהוא מתפלל ולומד בכח חיות זה נכלל החיות באלקות:

(וראו מה שנכתב על כך במאמר המתחיל "אני ישנה ולבי ער", וכן זוהר, חלק ג, פרשת שלח, דף קס"א ע"ב); וכשהוא מתפלל ולומד בכוח חיות זו, החיות נכללת באלקות.

25 קיצור. ענין ששלשה משפחות לוי היו נושאים את המשכן. שיש בחי' המשכן בנפש אברים הפנימיים מוחא לבא וכבדא דוגמת כלי המשכן. עצמות הם בחי' קרשי המשכן.

סיכום. ענין נשיאת המשכן בידי שלוש משפחות הלויים: בנפש יש בחינה של משכן; האיברים הפנימיים — המוח, הלב והכבד — דומים לכלי המשכן, והעצמות הן בחינת קרשי המשכן;

עור ובשר דוגמת יריעות. וענין עצמות בחי' קרשים עומדים בחי' יראה וביטול. ויריעות בחי' מהלכים בין העומדים ומוחא לבא כו' עסק התורה בחכמה אתברירו:

העור והבשר דומים ליריעות. ענין העצמות, שהן בחינת הקרשים העומדים, הוא בחינת יראה וביטול; והיריעות הן בחינת "מהלכים בין העומדים"; והמוח, הלב וכו' [הם] עיסוק בתורה: "בחכמה מתבררים".

26 ד וזהו ג"כ ענין מור שהיה בקטרת מור וקציעה כו' (שהקטרת שע"ג מזבח הפנימי הוא ג"כ בחי' בירור.

כנודע שיי"א סממני הקטרת היו להעלות ולברר מיי"א כתרי מסאבותא ועיין בזח"ב [בזהר חלק ב'] ס"פ ויקהל)

4. וזהו גם עניינו של המור שהיה בקטרת, "מור וקציעה" וכו'. (הקטרת שעל המזבח הפנימי היא גם בחינה של בירור, כידוע, שאחד עשר סממני הקטרת נועדו להעלות ולברר את אחד עשר כתרי הטומאה. ועיינו בזהר חלק ב, בסוף פרשת ויקהל.)

(דרייט ע"א) ת"ח [תא חזי] מה בין צלותא לעובדא דקטרת כו' ובוהר הרקיע שם ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] ס"פ בא (בדף מ' ע"ב)

(דף רי"ט ע"א): "בוא וראה, מה ההבדל בין תפילה למעשה הקטרת" וכו'; ועיינו שם בזהר הרקיע, וכן ברמ"ז בסוף פרשת בא (בדף מ' ע"ב).

מענין ההעלאה והבירור שע"י הקטרת ובפ' קרח (דף קע"ז ע"ב) ובזח"ג [ובהר חלק ג] פ' צו (דף ל' ע"ב). ועמ"ש בד"ה זאת חנוכת המזבח ובד"ה ושאתם מים. ובד"ה ראה ריח בני.

בענין ההעלאה והבירור הנעשים באמצעות הקטרת; וכן בפרשת קורח (דף קע"ז ע"ב), ובזהר חלק ג, פרשת צו (דף ל' ע"ב). ועיינו במה שכתוב במאמר המתחיל "זאת חנוכת המזבח", במאמר המתחיל "ושאתם מים", ובמאמר המתחיל "ראה ריח בני".

והנה מכאן ואילך מתחיל ההקדמה ג"כ לביאור ענין מררי ועיקר מור כתוב בתורה גבי שמן המשחה ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור חמש מאות.

ומכאן ואילך מתחילה גם ההקדמה לביאור ענינו של מררי. עיקר המקום שבו המור נזכר בתורה הוא בפרשת שמן המשחה: "ואתה קח לך בשמים ראש, מר דרור, חמש מאות [שקלים]".

והענין כי המור הוא בושם הנעשה מדם חיה ידוע שנקרש כן פי' הגאונים והרמב"ן [והרב משה בן נחמן] כ' [כתב] שאחרים הקשו איך יכנס בקטרת ובשמן הקדש דם חיה טמאה וע"ש מה שתירץ וע' בטור א"ח [אורח חיים] (סי' רי"ו)

והענין הוא שהמור הוא בושם העשוי מדמה הקרוש של בעל חיים מסוים; כך פירשו הגאונים. והרמב"ן כתב שאחרים הקשו כיצד אפשר להכניס לקטרת ולשמן הקודש דם של בעל חיים טמא; ועיינו שם בתשובתו, וכן בטור אורח חיים (סימן רי"ו).

והוא ע"ד דם נעכר ונעשה חלב היינו מה שנתברר ונהפך הרע לטוב ע"י אתכפא ואתהפכא ואז נעשה מזה בחי' ריח ניחח דהיינו העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] להמשיך אור א"ס ב"ה בחכמה עילאה

והדבר דומה ל"דם שנעכר ונעשה חלב": כלומר, דבר שמתברר, והרע נהפך לטוב באמצעות אתכפא ואתהפכא; ואז נעשית ממנו בחינה של "ריח ניחוח", היינו העלאת מ"ן, כדי להמשיך את אור אין סוף ברוך הוא בחכמה עילאה;

וכמו הריח שמשיב את הנפש שתאיר במוחין חו"ב [חכמה ובינה] ביתר שאת כמ"כ [כמו כן] ע"י העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] מבירורים שנברר מלמטה ע"י עבודת האדם באתכפא ואתהפכא עולה לריח להיות עי"ז ניחוח נחת רוח והמשכה מעצמותו ומהותו ית' בבחי' חו"ב [חכמה ובינה]

וכשם שריח משיב את הנפש, כך שהיא מאירה במוחין — חכמה ובינה — כעוצמה רבה יותר, כך גם באמצעות העלאת מ"ן מן הבירורים שנעשו למטה, על ידי עבודת האדם באתכפא ואתהפכא, הם עולים כריח; ועל ידי כך נעשים ניחוח ונחת רוח, ונמשכת מעצמותו ומהותו יתברך בחינה של חכמה ובינה.

כי מצד עצמו אמר בת"ז [בתיקוני זוהר] חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא כו' ולכן בכדי שיהי' [שיהיה] המשכת האור בחו"ב [בחכמה ובינה] להיותו נקי בשם חכם

כי מצד עצמו נאמר בתיקוני זוהר: "חכים ולא בחכמה ידיעא, מבין ולא כו'". לכן, כדי שתהיה המשכת האור בחכמה ובבינה, עד שייקרא בשם "חכם",

(בחכמה ידיעא שהיא חכמה דאצי' כמ"ש במ"א בד"ה הן עם אחד כו' בפי נח) צ"ל ע"י קטרת בחי' ריח והעלאה מלמטה למעלה מור כו'

(בחכמה ידועה, שהיא חכמה דאצילות, כפי שנכתב במקום אחר, במאמר הפותח "הן עם אחד" וכו' בפרשת נח), הדבר צריך להיות באמצעות הקטורת — בחינת ריח והעלאה מלמטה למעלה, מור וכו'.

ע"י מתקשרין ומשיבין את הנפש שיהי' [שיהיה] נגלה אור עצמותו ומהותו להוסיף אורות באצילות וזהו קטרת לשון קישור. קשורא דמהימנות' [דמהימנותא].

באמצעות זאת הם נקשרים ומשיבים את הנפש, כך שאור עצמותו ומהותו יתגלה ויוסיף אורות באצילות. וזהו [הטעם שנקראת] קטורת, מלשון קישור: "קשר האמונה".

כי תרגום ותקשור על ידו שני וקטרת על ידיה. והיינו ע"ד מ"ש ונפשו קשורה בנפשו.

שהרי תרגום הפסוק "ותקשור על ידו שני" הוא "וקטרת על ידיה". וזהו על דרך מה שנאמר: "ונפשו קשורה בנפשו".

וכן ביהונתן ודוד נאמר ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד ויאהבהו יונתן כנפשו (בש"א [בשער א'] סי' י"ח א')
 וכך נאמר גם על יהונתן ודוד: "ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד ויאהבהו יונתן כנפשו" (שמואל א, פרק יח, [פסוק]
 א).

וזהו ע"ד מ"ש כי בי חשק כו' ועיין ברבות וישלח פ"פ בשלשה לשונות של חבה כו' בדביקה בחשיקה
 ותפיצה כו' ע"ש.

וזהו על דרך מה שנאמר: "כי בי חשק" וכו'. ועיינו במדרש רבה, וישלח, פרק פ': "בשלושה לשונות של חיבה" וכו'
 — "בדביקה, בחשיקה ובתפיצה" וכו'. עיינו שם.

וזהו ענין והקשורים ליעקב פי' והקשורים שנקלט ונקשר בתוך תוכם קדושת אור א"ס ב"ה כיתד בל
 תמוט

וזהו עניינם של "והקשורים ליעקב": פירוש "הקשורים" הוא שקדושת אור אין סוף ברוך הוא נקלטה ונקשרה
 בעומק פנימיותם, כיתד שלא תזוז.

(ע' [עייין] מזה בזח"א [בזהר חלק א] ויצא קס"ב ב' ועמ"ש מזה בד"ה ואשה כי תדור ועמ"ש ע"פ ונקדשתי
 בתוך בניי [בני ישראל]. ובד"ה ואהבת את כו').

(ראו על כך בזהר, חלק א, ויצא, דף קס"ב ע"ב; וכן עיינו במה שנכתב על כך במאמר הפותח "ואשה כי תדור",
 ובמה שנכתב על הפסוק "ונקדשתי בתוך בני ישראל", ובמאמר הפותח "ואהבת את" וכו').

ומר דרור שבשמן המשחה הוא להמשיך מלמעלה למטה דהיינו להיות המשכה והתגלות מהחכמה
 למטה זהו ע"י מור השני שבשמן המשחה שמן היא בחי' חכמה

ומר דרור שבשמן המשחה נועד להמשיך מלמעלה למטה: כלומר, שתהיה המשכה וגילוי של החכמה כלפי מטה.
 דבר זה נעשה באמצעות המור השני שבשמן המשחה, שכן השמן הוא בחינת חכמה.

(ועמ"ש בד"ה באתי לגני וכו' אריתי מורי כו' וע' בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] בזהר פ' אמור) (דף פ"ט ע"א)
 (ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "באתי לגני" וכו', "אריתי מורי" וכו'; ועיינו בפירוש הרמ"ז על הזוהר, פרשת
 אמור) (דף פ"ט ע"א):

דשמן המשחה הוא ממו"ס [ממוחא סתימאה] ושזהו שכ' [שכתב] ברע"מ [ברע"א מהימנא] פ' בהר דק"ט ע"ב דאיהו
 מסט' [מסטרא] דשמאלא דאתמר בה וקדשת את הלויים,

ששמן המשחה הוא מחכמה סתימאה (המוח הנסתר), ושזהו מה שכתוב ברע"א מהימנא, פרשת בהר, דף ק"ט ע"ב:
 שהוא מצד שמאל, שעליו נאמר "וקדשת את הלויים",

והיינו מבחי' גבורה דעתיק המלוכש במו"ס [במוחא סתימאה] שמשם נמשך בחי' וקדשת את הלויים וכמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] עוד פ' תשא בפ"י הרע"מ [הרע"א מהימנא] שם דקפ"ח תחלת ע"א

כלומר, מבחינת הגבורה של עתיק, המלוכשת בחכמה סתימאה, ומשם נמשכת בחינת "וקדשת את הלויים", וכפי שכותב הרמ"ז עוד בפרשת כי תשא, בפירושו שם לרע"א מהימנא, דף קפ"ח, כתחילת ע"א.

וזהו ענין מ"ש שמן וקטרת ישמח לב (במשלי ס"י כ"ז ט') וכדפ"י בזח"ג [בזהר חלק ג] ויקרא (דף ח' ע"א) וזהו ענין הכתוב "שמן וקטרת ישמח לב" (במשלי, פרק כ"ז, [פסוק ט']), כפי שמבואר בזהר, חלק ג', ויקרא (דף ח' ע"א),

ובפ' צו (דל"ד ע"א וד"ל ע"ב) ובפ' אחרי (דנ"ח סע"ב [סוף עמוד ב]) ופ"י לב היינו כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] וביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק [בית המקדש].

ובפרשת צו (דף ל"ד ע"א ודף ל' ע"ב), ובפרשת אחרי (דף נ"ח סוף ע"ב). ו"לב" פירושו, כפי שאמרו חז"ל: "וביום שמחת לבו" — זה בנין בית המקדש.

ופ"י מר דרור לשון חירות ע"ד חרות על הלוחות ובעמה"מ [ובעמק המלך] פ"י היינו יסוד אבא המאיר בבניה וע' בפרדס ערך מר וע' זח"א [זהר חלק א] ס"פ לך לך

ופירוש "מר דרור" הוא לשון חירות, על דרך "חרות על הלוחות"; ובעמק המלך פירש שהכוונה ליסוד אבא המאיר בבניה. ועיינו בפרדס, בערך "מר", ובזהר, חלק א', בסוף פרשת לך לך

(דף צ"ה ע"ב ודף צ"ו סע"א [סוף עמוד א]), וכל הבירורים הנ"ל היה נעשה ע"י מ"ב מסעות ויסעו ויחנו

(דף צ"ה ע"ב ודף צ"ו סוף ע"א). וכל הבירורים הנזכרים לעיל נעשו באמצעות מ"ב המסעות, "ויסעו... ויחנו",

כי ענין הנסיעה וחניה הם בחי' רצוא ושוב ולמעלה בשרשם הם בחי' מטי ולא מטי וע"י רצוא ושוב דוקא נמשך ההשפעה והבירורים

כי הנסיעה והחנייה הן בחינת רצוא ושוב, ולמעלה, בשורשן, הן בחינת מטי ולא מטי; ובאמצעות רצוא ושוב דווקא נמשכים השפע והבירורים,

כמו לולב שצריך נענוע דוקא (וכן בשתי הלחם ע"ג [על גבי] שני כבשים מוליך ומביא מעלה ומוריד)

כמו הלולב, שדווקא אותו יש לנענע (וכן בשתי הלחם שעל גבי שני הכבשים: "מוליך ומביא, מעלה ומוריד"),

אשר הוא ג"כ בחי' רוי"ש [רצוא ושוב] ועי"ז דוקא נמשך ההמשכה כו' (עמ"ש בביאור ע"פ וקבל היהודים).

שהוא גם בחינת ריצה ושיבה, ודווקא באמצעותו נמשכת ההמשכה וכו' (ראו מה שכתוב בביאור על [הפסוק] "וקיבל היהודים").

והנה בני מררי היו נושאים את הקרשים שהם עצי שיטים עומדים בחי' יראה תתאה. והנה ידוע בכוונת שם הוי' יראה בראש ויראה בסוף

והנה, בני מררי נשאו את הקרשים, שהם "עצי שיטים עומדים", בחינת היראה התחתונה. וידוע בכוונה של שם הוי': יראה בתחילה ויראה בסוף;

כי ד' אותיות השם הם דחילו ורחימו רחימו ודחילו שיראה עילאה הוא בחי' חכמה שלמעלה גם מבי בחי' רחימו.

כי ארבע אותיות השם הן "יראה ואהבה, אהבה ויראה": היראה העליונה היא בחינת חכמה, שלמעלה אף משתי בחינות האהבה,

27 ודחילו תתאה הוא למטה מרחימו. וזהו חכמה בראש חכמה בסוף. ומררי הוא יד החזקה שמאלו תחת לראשי שמחבר בחי' היראה תתאה אל בחי' יראה עילאה לכן היו נושאים את הקרשים.

והיראה התחתונה היא למטה מן האהבה. וזהו "חכמה בראש, חכמה בסוף". ומררי הוא "היד החזקה", "שמאלו תחת לראשי", המחברת את בחינת היראה התחתונה עם בחינת היראה העליונה; לכן נשאו בני מררי את הקרשים.

ולכן נק' מררי ע"ש ב"פ [בי פעמים] מור הנ"ל כי הוא מחבר אלו ב' המור יחד היינו מור שבקטרת

ולכן הוא נקרא מררי על שם שתי הפעמים שבהן נזכר מור לעיל, שכן הוא מחבר את שני מיני המור האלה יחד: כלומר, המור שבקטרת,

שהיא בחי' ממטה למעלה העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] ועי"ז נתגלה אח"כ מור שבשמן המשחה התגלות חכמה שבאצילות בחי' שמן משחת קדש דחילו עילאה ביטול עליון (ועמ"ש ע"פ כי אתה נרי בת"א [בתורה אור] פ' מקץ):

שהיא בחינת העלאה מלמטה למעלה, העלאת מים נוקבין; ועל ידי כך מתגלה לאחר מכן המור שבשמן המשחה — התגלות החכמה שבאצילות, בחינת "שמן משחת קודש", היראה העליונה והביטול העליון (וראו מה שנכתב על הפסוק "כי אתה נרי" בתורה אור, פרשת מקץ).

28 קיצור. (ענין קטרת הוא העלאה ממטה למעלה בחי' ריח ובו היה מור ועי"ז אח"כ שמן המשחה

מלמעלה למטה והיה בו מר דרור הארת עתיק המאיר במו"ס [במוחא סתימאה] להיות המשכה

תקציר. (עניין הקטורת הוא העלאה מלמטה למעלה, בבחינת ריח, ובה היה מור; ועל ידי כך בא אחר כך שמן המשחה, מלמעלה למטה, ובו היה מר דרור — הארת עתיק המאירה במוחא סתימאה, כדי שתהיה המשכה;

וכן יסוד אבא המאיר בבינה וזהו שמן וקטרת ישמח לב ובחי' מררי היינו שמחבר ב' בחי' מר הנ"ל דקטרת ושמן):

וכן יסוד אבא המאירה בבינה. וזהו "שמן וקטרת ישמח לב". ובחינת מררי היא שמחברת את שתי בחינות המור שהוזכרו לעיל, של הקטורת ושל השמן.)

29 ה ובני גרשון היו נושאים את יריעות המשכן שהם בחי' המקיפים ובהם נאמר ע"פ אהרן ובניו כו'

5. בני גרשון נשאו את יריעות המשכן, שהן בחינת המקיפים; ועליהן נאמר: "על פי אהרן ובניו" וכו'.

כי היריעות היו מתכלת כו' נגד ששה מדות, והנה להבין למה שרש המדות בבחי' מקיפים

היריעות היו מצמר תכלת וכו', כנגד שש המדות. כדי להבין מדוע שורש המדות הוא בבחינת המקיפים:

והענין כי עם היות שהמדות הם נולדים מהשכל שע"י שמתבונן בגדולת א"ס ב"ה ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע עי"ז נולדים המדות להיות כלות הנפש

העניין הוא שאף שהמדות נולדות מן השכל — שכן על ידי התבוננות בגדולתו של אין סוף ברוך הוא, ממלא כל עלמין וסוכב כל עלמין, נולדות המדות, עד שהנפש כלה באהבה —

אמנם שרש ומקור המדות הם למעלה מהשכל היינו מן הרצון שבנפש שהוא למעלה מהשכל חו"ב [חכמה

ובינה] וכן למעלה המדות דז"א נולדים מחו"ב [מחכמה ובינה]

אף על פי כן, השורש והמקור של המדות נמצאים למעלה מן השכל, כלומר ברצון שבנפש, שהוא למעלה מן השכל — חכמה ובינה. וכך גם למעלה: המדות של ז"א נולדות מחכמה ובינה,

אמנם שרשן ומקורן מחג"ת [מחסד גבורה תפארת] דא"א שהם המדות שברצון הנק' כתר והן הנק' בזהר טורי חשוכא

אולם שורשן ומקורן הוא בחג"ת דא"א, שהן המדות שברצון, הנקרא כתר; והן נקראות בזוהר "טורי חשוכא",

כי המדות נק' הרים ומדות שברצון נק' טורי חשוכא לפי שהם למעלה מהשכל ואינם מושגים.

שהרי המדות נקראות "הרים", והמדות שברצון נקראות "הרי חושך", משום שהן למעלה מן השכל ואינן מושגות.

(ולכן שרש המדות מבחי' מקיפים וימינו תחבנקי. ועמ"ש מענין זה בביאור ע"פ שימני כחותם ועמ"ש בד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה בפ' יתרו).

(ולכן שורש המדות הוא בבחינת המקיפים, "וימינו תחבנקי". ועיין במה שנכתב בעניין זה בביאור על הפסוק "שימני כחותם", וכן במה שנכתב במאמר המתחיל "להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה", כפרשת יתרו).

והנה אע"פ [אף על פי] ששרש המדות דו"א הוא מחג"ת [מחסד גבורה תפארת] דא"א עכ"ז [עם כל זה] אין ערוך ביניהם וכמו אברהם שהיה מבחינת חסד דו"א אמר על עצמו ואנכי עפר ואפר כלומר שלגבי מקור החסד הוא

והנה, אף ששורש המדות של דו"א הוא בחג"ת דא"א, אין ביניהן שום יחס והשוואה. אברהם, שהיה מבחינת חסד דו"א, אמר על עצמו: "ואנכי עפר ואפר"; כלומר, ביחס למקור החסד הוא

כמו ערך האפר שנשאר מן העץ אחר שנשרף לגבי עצמיות העץ שאינו בערך כלל וכך ערך החסד דו"א לגבי חסד דא"א

כמו היחס בין האפר שנותר מן העץ לאחר שנשרף לבין עצמות העץ עצמו, שאין ביניהם שום ערך; וכך היחס בין החסד של דו"א לחסד של אריך אנפין;

כי חסד דא"א הוא רק בחי' מקור ושרש המדות ולא מדות ממש (וכמו עד"מ מתיקות התפוח הנמשך מהמזל המכה בו ואומר לו גדל שאין בהמזל מערך ומהות המתיקות גשמי

כי החסד של אריך אנפין הוא רק בחינת מקור ושרש למדות, ולא מדות ממש. (כמו למשל מתיקות התפוח, הנמשכת מן המזל המכה בו ואומר לו: "גדל"; במזל אין כלל מידת המתיקות הגשמית וטבעה,

אלא שם הוא עד"מ עריבות ומתיקות רוחניים ובהשתלשלות נעשה מתיקות גשמי כך עד"מ אין ערך מדות דאצ"י לגבי המדות שבכתר שהם רק מקור ושרש המדות וזהו ענין אב הרחמים היינו שהוא מקור ושרש למדת הרחמים

אלא יש בו, למשל, עריבות ומתיקות רוחניות, ובאמצעות השתלשלות הן נעשות למתיקות גשמית. כך גם, למשל, אין ערך בין המדות של אצילות לבין המדות שבכתר, שהן רק מקור ושרש למדות. וזהו ענין "אב הרחמים": שהוא מקור ושרש למדת הרחמים;

אבל אב הרחמן היינו שהוא רחמן במדת רחמנות ממש והיינו בע"ס [בעשר ספירות] דאצילות. ולכן אומרים אב הרחמים בתפלת מוסף וכן בנעילה דיוהכ"פ [דיום הכפורים] ועמ"ש מענין אב הרחמים בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה. ובד"ה כי ביום הזה יכפר)

ואילו "אב הרחמן" פירושו שהוא רחמן במדת הרחמנות ממש, וזהו בעשר הספירות של אצילות. לכן אומרים "אב הרחמים" בתפלת מוסף, וכן בתפילת נעילה ביום הכיפורים. וראו מה שנכתב בעניין "אב הרחמים" בביאור על [הפסוק] "שחורה אני ונאווה", ובמאמר הפותח במילים "כי ביום הזה יכפר".

והנה כדי לחבר את המדות דז"א לשרשן ומקורן הוא ע"י יד הגדולה וזה היה בחי' אהרן כה"ג [כהן גדול] שהוא מבחי' חסד דא"א שנק' יד הגדולה

והנה, כדי לחבר את המדות של ז"א לשרשן ולמקורן, הדבר נעשה באמצעות "היד הגדולה". זו הייתה בחינתו של אהרן הכהן הגדול, שהיה מבחינת החסד של אריך אנפין, הנקרא "היד הגדולה".

ולכן מת אהרן ונקבר בהר ההר כי המדות דז"א נק' הרים ומקורן המדות דא"א נק' הר ההר ושם הוא שרש הדיקנא זקן אהרן

לכן אהרן מת ונקבר בהר ההר: מדות ז"א נקראות "הרים", ומקורן, מדות אריך אנפין, נקרא "הר ההר". שם גם נמצא שורש הדיקנא, "זקן אהרן".

ולכן היה יכול להמשיך המדות דא"א שיתלבשו במדות דז"א לכן שמו אהרן פ"י א' הר' היינו המדות שבכתר כי אלף אותיות פלא כו'

ולכן היה יכול להמשיך את מדות אריך אנפין, כדי שיתלבשו במדות ז"א. משום כך שמו אהרן: א', הר, ו'; כלומר, המדות שבכתר, שכן האות א' רומזת לפלא וכו';

ואח"כ כשהוא משפיע וממשיך אותם למטה שיתלבשו ויתגלו בז"א היינו נון פשוטה שהוא מורה על התפשטות והמשכה ארוכה מלמעלה למטה (ועמ"ש סד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו כו' וכו' תדבקון)

ואחר כך, כשהוא משפיע וממשיך אותן למטה, כדי שיתלבשו ויתגלו בז"א, הדבר מרומז בנ' פשוטה, המציינת התפשטות והמשכה ארוכה מלמעלה למטה. (וראו מה שנכתב בסוף המאמר הפותח במילים "אחרי הוי' אלקיכם תלכו" וכו', "וכו' תדבקון").

ולכן נאמר בגרשון ע"פ אהרן כי גרשון היה נקרא על שם שהוא מגרש החיצונים ונאמר ימ ינך ה' תרעץ אויב שמגרש המדות הרעות שיניקתם ממדות דז"א

לכן נאמר על גרשון "על פי אהרן": הוא נקרא כך משום שהוא מגרש את הכוחות החיצוניים; ועל כך נאמר: "ימינך ה' תרעץ אויב" — היא מגרשת את המדות הרעות, שהיניקה שלהן היא ממדות ז"א.

אבל בהגלות נגלות המדות שלמעלה מהשכל הם מתגרשים ואין להם יניקה כו' וכל זה הוא מבחי' ימין דייקא משא"כ מבחי' גבורה שהרי רישיה דעשו בעיטפיה דיצחק

אבל כאשר מתגלות המדות שלמעלה מן השכל, המדות הרעות מגורשות ואין להן ממה לינוק וכו'. כל זה נעשה דווקא מבחינת ימין, ולא מבחינת גבורה, שהרי "רישיה דעשו בעיטפיה דיצחק".

ולכן נאמר בו ע"פ אהרן כי ע"י אהרן היתה זאת ההתגלות והמשכה והתפשטות למטה בז"א מא"א [מאריך אנפין] ימין ה' דלית שמאלא בהאי עתיקא כו'

לכן נאמר עליו "על פי אהרן", משום שבאמצעות אהרן הייתה ההתגלות הזאת, וכן ההמשכה וההתפשטות למטה בז"א מאריך אנפין: "ימין ה'", שהרי "לית שמאלא בהאי עתיקא" וכו'.

וימינך ה' תרעץ כו' וזהו גרש ואח"כ ויין כי וי"ו מורה על המשכה למטה ונו"ן מורה על המשכה יותר למטה.

"וימינך ה' תרעץ" וכו'. וזהו "גרש" ואחר כך "וין": וי מורה על המשכה למטה, ונ' מורה על המשכה למטה עוד יותר.

30 ולכן במשא המשכן היה כאו"א [כל אחד ואחד] נושא כפי מדרגתו וגרשון ע"פ אהרן היה מחבר וממשיך התגלות מדות דא"א בז"א ואח"כ

לכן, בנשיאת המשכן נשא כל אחד לפי מדרגתו. וגרשון, "על פי אהרן", היה מחבר וממשיך את התגלות מדות אריך אנפין בז"א (המדות); ולאחר מכן

היה יכול להמשיך ולהשפיע למטה התגלות בחי' ימינך ה' תרעץ אויב ע"י מ"ב מסעות בנסיעתן וחנייתן שבהגלות נגלות אור חסד זה א"ס אזי נגרשו החיצונים

יכול היה להמשיך ולהשפיע למטה את התגלות הבחינה של "ימינך ה' תרעץ אויב", באמצעות ארבעים ושניים המסעות, בנסיעתם ובחנייתם. שכן כאשר התגלה אור חסד זה של אין סוף, גורשו הכוחות החיצוניים.

לכן היו בני גרשון נושאים יריעות המשכן שהם מקיפים ונעשו מתכלת כו' שהם נגד המדות אשר שרשם ומקורן מא"א [מאריך אנפין] מדות שברצון בחי' מקיפים

לכן נשאו בני גרשון את יריעות המשכן, שהן מקיפות ועשויות תכלת וכו'; הן מקבילות למדות שמקורן ושורשן באריך אנפין — המדות שברצון, בחינת המקיפים;

כי אין שייך שם לקרוא בשם מדה גלויה רק בחי' מקיף שרש ומקור על מדות שלמטה בז"א כו' (ועיין בזהר ויקרא) (ד"ז סע"ב [סוף עמוד ב]) ע"פ מדותיו ודאי כד"א [כמה דאת אמר] ע"פ אהרן ובניו תהיה כו'

שכן שם אין מקום לדבר על מדה גלויה, אלא רק על בחינת מקיף, השורש והמקור למדות שלמטה בז"א וכו'. (ועיין בזהר, ויקרא) (דף ז, סוף ע"ב): "במדותיו" — ודאי, כפי שנאמר: "על פי אהרן ובניו תהיה" וכו'.

ועמ"ש פי' שירד ע"פ מדותיו לקמן סד"ה בהעלותך את הנרות וע' לעיל בפי' במדבר סד"ה וידבר כו' שאו כו' במש"ש [במה שכתוב שם] בחי' אהרן הכהן המביא רצון העליון אל בית אמי כו'.

ועיין במה שנכתב על פירוש "שירד על פי מדותיו" להלן, בסוף המאמר המתחיל "בהעלותך את הנרות"; ועיין לעיל, בפרשת במדבר, בסוף המאמר המתחיל "וידבר" וכו', "שאו" וכו', במה שנכתב שם על בחינת אהרן הכהן, המביא את הרצון העליון אל "בית אמי" וכו'.

ועמ"ש בענין ג' ידות סד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא בענין כי יד על כס כו'

ועיין במה שנכתב בענין שלוש ידות, בסוף המאמר המתחיל "חייב אינש לבסומי בפוריא", בענין "כי יד על כס" וכו'.

ועיין בפרדס שכ"א פרק י"ב ובעה"כ [ובערכי הכינויים] ערך יד ג"פ [ג' פעמים] יד שם מ"ב וכ"ה בע"ח [בעץ חיים] סוף שער כסה"כ [כסא הכבוד].

ועיין בפרדס, שער כ"א, פרק י"ב, ובערכי הכינויים, בערך "יד": שלוש פעמים יד הן שם בן מ"ב; וכך גם בעץ חיים, בסוף שער כסא הכבוד.

וזהו ענין מ"ב מסעות וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ אלה מסעי בני ישראל וע' ברע"מ [ברע"א מהימנא] פי' עקב (דף ער"ב סע"ב [סוף עמוד ב]) ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה בפ"י שאו ידיכם קדש כו'.

וזהו ענין ארבעים ושניים המסעות, וכפי שנכתב במקום אחר, בביאור על הפסוק "אלה מסעי בני ישראל"; ועיין ברע"א מהימנא, פרשת עקב (דף ער"ב, סוף ע"ב); ועיין במה שנכתב במאמר המתחיל "צאינה וראינה", בפירוש "שאו ידיכם קדש" וכו'.

ועמ"ש בביאור ע"פ והניף הכהן אותם על לחם הבכורים שתנופת כבשי עצרת הוא ג"כ עליות המדות דז"א בחג"ת [בחסד גבורה תפארת] דא"א ומ"מ שתי הלחם שהם תשב"כ [תורה שבכתב] ותשב"ע"פ [תורה שבעל פה] הם למעלה משני הכבשים ע"ש.

ועיינו במה שנכתב בביאור על [הפסוק] "והניף הכהן אותם על לחם הביכורים": הנפת כבשי עצרת היא גם עליית המדות של ז"א אל חסד, גבורה ותפארת של אריך אנפין; ואף על פי כן, שתי הלחם, שהן תורה שבכתב ותורה שבעל פה, גבוהות משני הכבשים. עיינו שם.

31 ומזה יובן גם כאן דאע"ג [דאף על גב] שבני גרשון נושאים היריעות מ"מ בני קהת שהיו נושאים הכלים הארון שבו הלוחות כו' הוא בחי' גבוה יותר וזהו ענין יד רמה.

ומכאן יובן גם כאן: אף שבני גרשון נשאו את היריעות, הרי שבני קהת, שנשאו את הכלים — את הארון שבו היו הלוחות וכו' — הם בבחינה גבוהה יותר; וזהו ענין יד רמה."

וי"ל [ויש לומר] ג"כ גי' ידות הנ"ל הם ג"כ חג"ת [חסד גבורה תפארת] דע"י [דעתיק יומין] כי מררי אריתי מורי מור שבשמן המשחה גבורה דע"י [דעתיק יומין] המלובש במו"ס [במוחא סתימאה] ויד הגדולה י"ל [יש לומר] חסד דעתיק המלובש בגלגלתא ויד רמה ת"ת [תפארת] דע"י [דעתיק יומין] ודעת דע"י [דעתיק יומין] כו'

ויש לומר גם ששלוש הידיים הנזכרות לעיל הן גם חסד, גבורה ותפארת של עתיק יומין: על מררי נאמר "אריתי מורי" — המור שבשמן המשחה — והוא גבורה דעתיק יומין המלובשת במוחא סתימאה; והיד הגדולה היא, יש לומר, חסד דעתיק המלובש בגלגלתא; והיד הרמה היא תפארת דעתיק יומין ודעת דעתיק יומין וכו'.

ומשם שרש התורה כמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] ר"פ קרח ע' [עייין] מ"ש ע"פ הזהר וישב דקפ"א ע"פ וגבה מאד מסטרא דיעקב.

ומשם שורש התורה, כמו שכותב הרמ"ז בתחילת פרשת קורח. ראו את מה שכתוב על הזוהר, וישב, דף קפ"א, על [הפסוק] "וגבה מאד": "מצד יעקב".

32 ועוי"ל [ועוד יש לומר] בענין גי' ידות הנ"ל שהם הגי' לוי' דהנה מבואר במ"א בסידור בביאור ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו ענין וארבע הידות יהיה לכם כו' היינו שיש ב"פ [ב' פעמים] ימין וב"פ [וב' פעמים] שמאל.

ועוד אפשר לומר בענין שלוש הידיים שהוזכרו לעיל, שהן שלושת הלוויים: במקום אחר מבואר בסידור, בביאור על הפסוק "אחרי ה' אלקיכם תלכו", ענין "וארבע הידות יהיו לכם" וכו' — כלומר, שיש פעמיים ימין ופעמיים שמאל.

והוא מ"ש שמאלו תחת לראשי וכתוב שמאלו תחת ראשי אשר שמאל הראשון הוא מה שהמקבל דוחי
[דוחק] ומשפיל את עצמו ע"י מרירות ואעפ"כ [ואף על פי כן] נקי שמאלו

וזהו שנאמר "שמאלו תחת לראשי", וכן נאמר "שמאלו תחת ראשי": השמאל הראשון הוא כאשר המקבל דוחה את
עצמו ומשפיל את עצמו באמצעות מרירות, ואף על פי כן הוא נקרא "שמאלו",

כי הענין שהאדם נוטל כביכול שמאלו של הקב"ה תחת ראשי דהיינו שמתבונן במוח שבראשו ריחוקו
מה' ועי"ז נעשה לבו נשבר ונדכה

כי העניין הוא שהאדם נוטל כביכול את יד שמאל של הקדוש ברוך הוא ומניח אותה "תחת ראשי": כלומר, הוא
מתבונן במוח שבראשו בריחוקו מה', ועל ידי כך לבו נעשה שבור ונדכה.

וזהו ענין אחרי ה' ואח"כ תלכו היא מדת האהבה בחי' רצוא בחי' ימין מקרבת וזהו עצמו ענין מררי
שהוא בחי' שמאלו ובחי' גרשון

וזהו ענין "אחרי ה'", ולאחר מכן "תלכו" — מידת האהבה, בחינת רצוא, בחינת ימין מקרבת. וזה עצמו ענינו של
מררי, שהוא בחינת "שמאלו", ושל גרשון,

שהוא בחי' ימין כנ"ל. אך אחר הרצוא נמשך בחי' שוב ע"ד וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק.

שהוא בחינת ימין, כאמור לעיל. אך לאחר הרצוא נמשכת בחינת שוב, בדומה ל"וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק".

33 והוא ענין שמאל הבי' דהיינו שמאל של המשפיע שבחי' השמאל דוחה הזה הוא אינו ענין ריחוק ממש
אלא להיות בחי' שוב לאחד.

וזהו ענינה של השמאל השנייה, כלומר השמאל של המשפיע: בחינה זו של "השמאל דוחה" אינה ענין של
התרחקות ממש, אלא נועדה להביא לבחינת השיבה אל האחד.

וכענין ותתצב אחותו מרחוק והוא מבחי' חכמה אמור לחכמה אחותי את וב"פ [ובי פעמים] שמאל זהו ענין
מררי ב"פ [בי פעמים] מר

וכמו בענין "ותתצב אחותו מרחוק", שהוא מבחינת חכמה: "אמור לחכמה: אחותי את". ושתי בחינות השמאל הן
ענינו של מררי — פעמיים מר.

היינו כי בחי שמאל הנ"ל ובי בחי הנ"ל נקי הכל עצי שטים עומדים יראה תתאה ויראה עילאה שכ"ז [שכל זה] נקי עמידה וביטול וכמ"ש ויעמדו מרחוק ועמ"ש ע"פ אתם נצבים לפני ה'.

כלומר, שתי בחינות השמאל שנזכרו לעיל. שתי הבחינות הללו נקראות יחד "עצי שטים עומדים": יראה תתאה ויראה עילאה, שכולן נקראות עמידה וביטול, כמו שנאמר: "ויעמדו מרחוק". ועיינו במה שנכתב על הפסוק "אתם נצבים לפני הוי"י".

34 וב"פ [ובי פעמים] ימין זהו ענין בני גרשון נושאי היריעות אה"ע [אהבת עולם] ואה"ר [ואהבה רבה] ועמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב בענין ויחד לבכינו.

ושתי בחינות הימין הן עניינם של בני גרשון, נושאי היריעות: אהבת עולם ואהבה רבה. ועיינן במה שכתוב במאמר המתחיל "מי מנה עפר יעקב", בעניין "ויחד לבכנו".

ובני קהת נושאי הארון היינו בענין מש"ש [מה שכתוב שם] בפ"י ובקולו תשמעו כו' גם כמ"ש בד"ה זכור ושמור בענין ההעלאה בחי' התורה שנקרא אדם לקשרו ולחברו לעצמות אור א"ס בחי'

ובני קהת, נושאי הארון, הם בעניין מה שכתוב שם בפירוש "ובקולו תשמעו" וכו'; וכן כפי שכתוב במאמר המתחיל "זכור ושמור", בעניין העלאת בחינת התורה, הנקראת "אדם", כדי לקשרה ולחברו לעצמות אור אין סוף, בחינת

כי לא אדם הוא כו' ע"ש ועד"ז הוא ענין נשיאת הארון וא"כ בחי' יד זהו ענין והחמישית לפרעה בחי' התגלות עתיק שבכינה כו'

"כי לא אדם הוא" וכו', עיין שם. ועל דרך זה הוא עניין נשיאת הארון. ואם כן, בחינת יד היא עניין "והחמישית לפרעה": בחינת התגלות עתיק שבכינה וכו'.

וע' במא"א [במאורי אור] אות יו"ד סעיף כ"ז [כל זה] מבואר ב"פ [בי פעמים] ימין ושמאל הם או"א [אבא ואימא] וזו"נ [וזעיר אנפין ונוקבא] וא"כ זהו ענין ד' הידות כו' והחמישית כנ"ל:

ועיין ב-Me'orei Or, אות יו"ד, סעיף 27, שם מבואר ששתי בחינות הימין והשמאל הן אבא ואמא וז"א ונוקבא; ואם כן, זהו עניין ארבע הידיות וכו', והחמישית, כנזכר לעיל.

35 קיצור. ענין בני גרשון שנשאו היריעות שמחברים המדות שלמטה מהשכל אל המדות שלמעלה מהשכל וזהו על פי אהרן. ועי"ז מגרש המדות הרעות.

סיכום. עניינם של בני גרשון, שנשאו את היריעות, הוא לחבר את המדות שלמטה מן השכל אל המדות שלמעלה מן השכל; וזהו "על פי אהרן". ועל ידי כך הם מגרשים את המדות הרעות,

ע"י שיורד ע"פ מדותיו של הקב"ה עוי"ל [עוד יש לומר] בענין ג' ידות ע"ד וארבע הידות יהיה לכם שהם כ"פ [ב' פעמים] ימין וב"פ [וב' פעמים] שמאל שבפסוק שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שהפסוק נאמר ב' פעמים בשיר השירים.

באמצעות מה ש"יורד על פי מדותיו" של הקדוש ברוך הוא. אפשר לומר עוד בענין שלוש הידיים, על דרך "וארבע הידות יהיה לכם": הן שתי פעמים ימין ושתי פעמים שמאל, בפסוק "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני", שכן הפסוק נאמר פעמיים בשיר השירים.

וזהו ענין בני גרשון ובני מררי שבני גרשון מחברים השני בחינות שמאל. והחמישית היא בחי' שלמעלה מימין ושמאל שאין שם התחלקות חו"ג [חסד וגבורה] זהו ענין בני קהת שנשאו את הארון שהוא קדש הקדשים:

וזהו ענינם של בני גרשון ושל בני מררי: בני גרשון מחברים את שתי הבחינות של שמאל. והבחינה החמישית היא בחינה שלמעלה מימין ומשמאל, ושם אין חלוקה בין חסד לגבורה; זהו ענינם של בני קהת, שנשאו את הארון, שהוא קודש הקודשים.

36 ו והנה בכני קהת נאמר נשיאות ראש וכבני גרשון נאמר נשא גם הם. וכבני מררי לא נאמר נשיאת ראש.

ו. והנה, בכני קהת נאמר "הרם את ראש", וכבני גרשון נאמר "הרם... גם הם"; ואילו בכני מררי לא נאמר "הרם את ראש".

ופי' ברכות בשה"ש [בשיר השירים] שלכן נאמר גם הם שלא תאמר שהם פחותים מבני קהת אלא מפני כבוד התורה שנאמר בה יקרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישוו בה (במשלי ס"ג).

ובמדרש רבה על שיר השירים מבואר שזו הסיבה שנאמר "גם הם": כדי שלא תאמר שהם פחותים מבני קהת; אלא [בני קהת קודמים] מפני כבוד התורה, שעליה נאמר: "יקרה היא מפנינים, וכל חפצך לא ישוו בה" (משלי, פרק ג).

והענין כי הפנינים שהוא המרגליות הם דבר יקר עד"מ והתורה היא יקר מכל דבר יקר.

והענין הוא שהפנינים, שהן אבנים יקרות, הן דבר יקר, על דרך משל; ואילו התורה יקרה מכל דבר יקר.

וכמ"ש ברכות ויקרא רפ"ב עשרה נקראו יקרים התורה והנבואה כו' והעושר כו' ע"ש א"כ התורה היא ראשית לכל דבר יקר.

וכמו שכתוב במדרש רבה, ויקרא, בראש פרק ב: "עשרה נקראו יקרים: התורה והנבואה... והעושר..." ע"ן שם. אם כן, התורה היא הראשונה בין כל הדברים היקרים.

37 והיא יקר על יקר. והענין כי הנה עד"מ האבנים טובות קובעים אותם בכתר ועטרה שעושין למלך מפני יקרותן וחשיבותן

והיא יקר על יקר. והענין הוא כך: למשל, משבצים אבנים טובות בכתר ובעטרה שמכניסין למלך, מפני יקרן וחשיבותן;

והנה עיקר היוקר שלהן הוא מפני דבר הפלא שהאבן שהוא דומם יהיה מאיר ע"כ הם יקרים מזהב ומפז.

ועיקר יקרן הוא הפלא שבכך שאבן, שהיא דוממת, מאירה; משום כך הן יקרות יותר מזהב ומפז.

38 וכך הוא עד"מ ענין המצות גשמיות ששרשם מגיע בבחי' כתר כנודע דתרי"ג מצות דאורייתא ושבע מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור.

וכך גם, בדרך משל, עניינן של המצוות הגשמיות, ששורשן מגיע לבחינת כתר, כידוע: תרי"ג המצוות מן התורה ושבע המצוות מדברי סופרים הן תר"ך עמודי אור.

והיינו לפי שהם נעשים בדברים גשמיים שמקליפת נוגה שנפלו שם ניצוצים ממקום גבוה מאוד וכאשר מתבררים על ידי מעשה המצות עולים להיות בחי' כתר ועטרה ועמ"ש ע"פ בשלח פרעה את העם והיינו מפני שהן נעשות בדברים גשמיים שמקורם בקליפת נוגה, שאליה נפלו ניצוצות ממקום גבוה מאוד; וכאשר הניצוצות מתבררים על ידי קיום המצוות, הם עולים ונעשים בחינת כתר ועטרה. וראו מה שנכתב על הפסוק "בשלח פרעה את העם".

והיינו מפני שהוא דבר פלא שמבחי' עשיה גשמיות יהיה נעשה בחינת ביטול וכלי לאור א"ס ב"ה.

והיינו מפני שיש כאן דבר מופלא: מבחינת העשייה הגשמית נעשים ביטול וכלי לאור אין סוף ברוך הוא.

אך עכ"ז [עם כל זה] המצות הן בבחי' מקיף לבד ואינו מאיר הגילוי בבחי' אור פנימי ממש וכמו הכתר והעטרה שהוא בחי' מקיף לבד

אך אף על פי כן, המצוות הן בבחינת אור מקיף בלבד, והגילוי אינו מאיר בבחינת אור פנימי ממש; בדומה לכתר ולעטרה, שהם בבחינת מקיף בלבד.

אבל התורה היא מאיר בבחי' אור פנימי ממש ושרשה ג"כ מפנימיות הכתר שהוא מוחא סתימאה שלמעלה מבחי' חיצוניות הכתר שהוא גלגלתא.

אבל התורה מאירה בבחינת אור פנימי ממש, וגם שורשה הוא מפנימיות הכתר, שהיא מוחא סתימאה, שלמעלה מחיצוניות הכתר, שהיא גלגלתא.

39 ולכן היא יקרה מפנינים שהיא מבחי' פנימיות הכתר שלמעלה ממדרגת הפנינים שהם מגיעים בחיצוניות הכתר והעטרה וזהו ענין יקר על יקר.

לכן היא "יקרה מפנינים", משום שמקורה בבחינת הפנימיות של כתר, שלמעלה ממדרגת הפנינים, המגיעות [רק] לחיצוניות של הכתר והעטרה. וזהו ענין של יקר על גבי יקר.

כי יקר גימטריא יש וזהו ענין ש"י עולמות. אך כתר הוא ב"פ [ב' פעמים] ש"י דהיינו פנימיות וחיצוניות כו' והתורה שהיא מבחי' פנימיות היא יקר מיקר כו'.

כי "יקר" בגימטריה עולה י"ש, וזהו ענין 310 העולמות. אך כתר הוא פעמיים 310, כלומר פנימיות וחיצוניות וכו'; והתורה, שמקורה בבחינת הפנימיות, יקרה יותר מן היקר וכו'.

40 והנה בני גרשון שנשאו את היריעות שהם מה שמאיר בבחי' מקיף עדיין דוגמת ההמשכה שעל ידי המצות כו'

והנה, בני גרשון שנשאו את היריעות, שהן מה שמאיר עדיין בבחינת מקיף, בדומה להמשכה שעל ידי המצוות וכו':

לכן נאמר בהם נשיאת ראש שנשיאת ראש זהו ההעלאה לבחי' כתר כמ"ש בפרדס ערך נשא.

לכן נאמר בהם "נשיאת ראש", שכן "נשיאת ראש" היא העלייה לבחינת כתר, כפי שכתוב בפרדס, בערך "נשא".

אך עכ"ז [עם כל זה] נאמר בהם גם הם לפי שבחי' זו מאיר עדיין בבחי' מקיף אבל עיקר נשיאת ראש נאמר בבני קהת שנשאו את הלוחות שנאמר יקרה היא מפנינים שמאיר בבחי' פנימיות כו'.

אך אף על פי כן נאמר בהם "גם הם", מפני שבחינה זו עדיין מאירה בבחינת מקיף; אבל עיקר "נשיאת ראש" נאמר בבני קהת, שנשאו את הלוחות, שעליהם נאמר: "יקרה היא מפנינים", שכן היא מאירה בבחינת פנימיות וכו'.

41 וגם עפמשי"ל [על פי מה שכתוב לעיל] שבני גרשון מעלים המדות לבחי' מדות שלמעלה מהשכל זהו ז"ת ז' תחתונות] דא"א אבל בני קהת שנשאו את התורה

וכן, לפי מה שהתבאר לעיל, בני גרשון מעלים את המדות אל המדות שלמעלה מן השכל, שהן שבע הספירות התחתונות של אריך אנפין; ואילו בני קהת, שנשאו את התורה,

שהיא מבחינת חכמה שבכתר כו' ועמ"ש מזה בד"ה יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת כו':

שהיא מבחינת חכמה שבכתר וכו'. ועיין במה שנכתב על כך בדרוש המתחיל "יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת" וכו'.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/nasso/2

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק